DIRECTORIVM
IN
EXERCITIA
SPIRITVALIA
S. P. N. IGNATII.

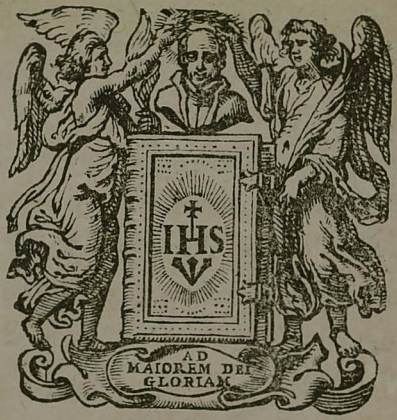

ANTVERPIÆ,
Apud IOANNEM MEVRSIVM.
M. DC. XXXV.
SVPERIORVM PERMISSV.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

A. 5.

6
II
713/a 4

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DIRECTORIVM *Exercitiorum spiritualium ante aliquot annos typis excusum eo consilio ad Prouincias missum fuit, vt antequàm suprema manus operi imponeretur, vsus atque experientia docerent, an aliquid addi, aut detrahi, vel etiam commodiùs dici posse videretur: atque in hunc finem omnes monuimus, vt si alicui tale quidpiam occurreret, per suos Superiores ad R. P. N. Generalem Romam mitteret. Cùm autem quædam à nonnullis obseruata, ac Romam transmissa fuissent; iis omnibus in quintâ Congregatione generali, à Deputatis Patribus ad Directorium recognoscendum, diligenter atque exactè discussis, iterumque à R. P. N. Patribusque Assistentibus accuratè perpensis; ad hunc tandem modum Directorium accommodari pos-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

se visum est: speramusque laborem hunc non solùm probatum iri, sed etiam iis, qui Spiritualia Exercitia traduturi sunt, valdè vtilem fore. Reliquum est, vt hac occasione nostri (vt pleniùs ad Prouinciales communibus litteris scriptum est) in posterum ad Exercitia spiritualia frequentanda studiosiùs incumbant, & aliis etiam maiori cum vtilitate tradere studeant. Datum Romæ, Kalendis Octobr. M.D.XCIX.

Mandato R.P.N. Generalis

IACOBVS DOMINICVS

Secretarius.

IN-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

INDEX CAPITVM.

PROOEMIVM. *De dignitate & vtilitate Exercitiorum, & necessitate Directorij.* pag. 7
Quomodò inducendi sint homines ad Exercitia. CAP. I. 13
Quomodò dispositus esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit. CAP. II. 17
De quibus monendus sit Exercitia ingrediens, & de tempore meditandi. CAP. III. 21
De loco Exercitiis idoneo, & de quibusdam particularibus. CAP. IV. 24
Qualis esse, & quid facere debeat, qui Exercitia tradit. CAP. V. 27
De visitando eo qui exercetur. CAP. VI. 30
De exigendâ ratione meditationis. CAP. VII. 32
De proponendâ meditatione. CAP. VIII. 34
De variis hominum generibus, quibus dari possunt Exercitia. CAP. IX. 37
De modo tradendi nostris Exercitia. CAP. X. 43
De primâ hebdomadâ in vniuersum. CAP. XI. 49
De fundamento. CAP. XII. 52
De duplici examine. CAP. XIII. 54
De primo Exercitio primæ hebdomadæ. CAP. XIV. 56
De aliis Exercitiis primæ hebdomadæ. CAP. XV. 59
De confessione generali. CAP. XVI. 63
De fine primæ hebdomadæ. CAP. XVII. 65
De secundâ hebdomadâ, & primò de fine qui in eâ prætenditur. CAP. XVIII. 66
De primis quatuor Exercitiis secundæ hebdomadæ. CAP. XIX. 68
De quinto Exercitio secundæ hebdomadæ, quod est applicatio sensuum. CAP. XX. 72

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De meditationum horis, lectione spirituali, & eo qui exercetur visitando. CAP. XXI. 74
De electione, quanti momenti sit, & quis ordo in hac materiâ seruandus. CAP. XXII. 75
Quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur. CAP. XXIII. 78
Qualis esse debeat qui dirigit electurum. CAP. XXIV. 82
Quæ sint res, de quibus est electio. CAP. XXV. 85
De tempore triplici ad electionem rectè faciendam. CAP. XXVI. 87
Comparatio secundi temporis faciendæ electionis cum tertio; & fusior eiusdem secundi explicatio. CAP. XXVII. 89
De modo priore & posteriore bonæ electionis faciendæ. CAP. XXVIII. 93
De praxi & ordine electionis. CAP. XXIX. 96
De ipsâ electione iuxta rationem secundi temporis. CAP. XXX. 100
De eadem electione iuxta priorem & posteriorem modum. CAP. XXXI. 103
De oratione post factam electionem. CAP. XXXII. 105
Quid agendum Instructori, cùm sentit eum, qui electionem facit, hallucinari. CAP. XXXIII. 107
De iis qui iam statum habent. CAP. XXXIV. 108
De tertiâ hebdomadâ. CAP. XXXV. 110
De quartâ hebdomadâ. CAP. XXXVI. 114
De tribus modis orandi. CAP. XXXVII. 115
De regulis tradendis. CAP. XXXVIII. 120
Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur. CAP. XXXIX. 121
Quæ commendanda sunt ei qui absoluit Exercitia. CAP. XL. 125

DI-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DIRECTORIVM IN EXERCITIA SPIRITVALIA.

PROOEMIVM.

De dignitate & vtilitate Exercitiorum, & de necessitate Directorij.

1 INTER alia instrumenta, quæ Deus, pro suâ bonitate ac clementiâ, Societati nostræ, tum ad propriam tum ad proximorum salutem perfectionemque procurandam, largiri dignatus est, non postremum locum habent spiritualia Exercitia.

Const. p. 4. c. 8. §. 5. p. 7. c. 4. §. 8. *Instrumenta salutis.*

2 Hæc enim sunt spiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quàm ex vnctione Spiritus sancti, & ex internâ experientiâ & vsu, noster in Christo B. P. IGNATIVS composuit.

Documenta ex vnctione Spiritus sancti.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Hæc ſunt lumina, quæ ei Dominus in ipſo primo conuerſionis feruore inſpirauit, ac deinde in omni progreſſu eius virtutis & ſanctitatis ſemper confirmauit.

Neceſſaria ad benè orandum directio.

3 Quemadmodùm igitur Dominus Deus ideam totam Societatis noſtræ, tum exteriorem, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tamquàm capiti & fundatori communicauit; ita etiam cùm oratio & communicatio cum Deo ſit tanti momenti, vt magnâ ex parte religioſa obſeruantia, ac ſpiritualis profectus ex eâ pendeat; plurimùm referebat habere hanc methodum & directionem ad orationem faciendam ab eodem capite noſtro, quam nos quoque omnes ſequeremur, & præ oculis ſemper habere conaremur.

Vſus Exercitiorum magnoperè à S.P.N. commendatus.

4 Atque hæc cauſſa eſt, cur ipſe B.P.N. IGNATIVS in omni ſermone, vt accepimus, & verò praxi ipsâ tantoperè noſtris commẽdare ſoleret vſum horum Exercitiorum: ac in Conſtitutionibus quoque tam crebrò eorũ mentionem faciat, & præſertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dicitur, omnes operã dare debere, vt in hoc armorũ ſpiritualium genere tractãdo, quod tantoperè conferre cernitur ad Dei obſequium, dexteritatẽ habeant. Extat etiam eius epiſtola ad Sacerdotẽ quemdã, Mionam nomine, qui Pariſiis fuerat eius Confeſſarius, in quo ſatis manifeſtè oſtẽdit, quid ille ſentiret de his Exercitiis. Monet enim eum, atque etiam inſtanter rogat,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rogat, vt ea faciat diligenter: & si fecerit, promittit ei magnam vtilitatem spiritualem, tum in se ipso, tũ ad alios quâplurimos iuuandos; idque verbis valdè grauibus, & significãtibus.

5 Idem verò testimonium dederunt alij, & plurimi, & quidem insignes viri, & doctrinâ, & virtute, & rerum humanarum experientiâ, ac præcipuè etiam spiritualium peritiâ: qui cùm hæc Exercitia re ipsâ experti essent, ita eà probarunt, vt illorum vsu, maiorem quàm sperare ausi essent, suarum animarum fructum se consecutos esse, tum verbo tum scripto libenter prædicarent. *Ab aliis eorũ commendatio.*

6 Sed præ omnibus est auctoritas Sedis Apostolicæ, quæ diligenti examine doctorum virorum præmisso hæc Exercitia approbauit anno M. D. XLVIII. *vt pietate & sanctitate plena* (hæc enim sunt eius verba) *& ad ædificationem spiritualemq; fidelium profectum valdè vtilia.* *Auctoritate Pontificiâ approbata.*

7 Postremò est etiam ipsa experientia ingentis ac propè incredibilis vtilitatis, quæ ex his Exercitiis faciendis subsequi solet. Primùm enim plurimi ex nostris, præsertim primis tẽporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt, vt verè dici possit, Societatem nostram hoc maximè medio & initiò coaluisse, & posteà incrementum accepisse. Deinde plurimi etiam alij relicto mundo alios religiosos ordines ingressi sunt: multi iam ingressi, egregiè reformati sunt; nec singuli tantùm, sed sæ- *Vtilitas eorũ maxima, multorum experientiâ comprobata.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

pè integra cœnobia. Complures etiam in sæculo ipso cùm ita vitiis addicti essent, vt nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus auelli possent, hoc vno sese conuerterunt, & ad meliorem vitam constanter ducendam reuocarunt. Denique negari non potest, quin valdè magnus fructus in omni hominum genere, & statu, & conditione effectus sit, & vbi eorum vsus magis viget, ibi etiam multò maior morum reformatio cernitur.

Exercitiorũ præcipui fructus.

8 Nec debet aliquis mirari, quòd tanti effectus consequantur, & quidem non admodùm longo tempore, addo etiam, non adeò magno labore. Nam cùm Dei voluntas sit sanctificatio nostra, vt ait Apostolus, & ideò bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam; sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potiùs se ipsam disponeret, facilè ac breuî magnas à Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exercitia, & sanè valdè efficaciter, vt animam disponant, ad hæc dona accipienda. Primùm enim remouent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione, & quasi ad solitudinem quamdam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipsa faciat quod dicitur in Psalm. *Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus*. Deinde verò posito statim ante oculos vltimo hominis fine, nempe æternâ beatitudine, ostendunt primùm, quantùm hactenus aber-

1.Thess.4.3.

Psal.45.11.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

aberrauerit, & ita peccatorum dolorem, & odium ingenerant; deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini exemplo ad eius imitationẽ accendunt. Denique etiam modum tradunt totius vitæ ex Dei regulâ ac voluntate reformandæ, siue status ipse mutandus sit, siue non mutandus, verùm in melius corrigendus.

Nostris eorũ vsus commendatur.

9 Cùm ergo horum Exercitiorum tantæ sint vtilitates, tantusque fructus, facilè apparet, quàm eorum vsus nostris omnibus commendatus esse debeat, si præsertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certè etiam debemus, hoc totũ quodcumque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, tamque solida, esse præclarum quoddam donum ac munus à Deo datum Societati nostræ. Quare cùm id Deus nobis donârit, & ideò donârit, vt vteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, vt auidiùs vtamur, nec talem thesaurum absconditum, & quasi defossum inutiliter teneamus.

Methodus necessaria in Exercitiis tradendis.

10 Verùm quàm vtilis est hic Exercitiorum vsus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in iis tradendis: tum quia non omnes eamdem peritiam aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorum spiritualium libro com-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

comprehendi potuerunt, (& ideò ſunt in eo aliqua paullò obſcuriora, quod ad praxim attinet) tum denique etiam, vt ſeruetur à noſtris omnibus vniformitas, & non ſuo quiſque ingenio & placito Exercitia interpretetur, ex quâ re noui ac varij ſubinde modi introducerentur.

Cong. 1. gener. auctoritate Directoriũ confectum.

11 Has igitur ob cauſſas Congregatio prima generalis inter alia, quæ neceſſaria iudicauit ad proximos iuuandos, & noſtros operarios dirigendos, hoc etiam conſtituit Tit. 6. decr. 28. vt conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum, eiuſque rei curam Generali Præpoſito commendauit.

Antiquioribus Patribus diſcutiendũ datur.

12 In quo cùm aliqui Patres diligenter laboraſſent, vel pro ſuâ deuotione, vel Superiorum iuſſu, viſum eſt P. N. Claudio Aquauiuæ, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nonnulli alij adumbrauerant, quibuſdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea viderent, & iudicium de iis ferrent, & præterea ſiquid occurreret, quod addi poſſet, id ſcriptis mandarent. Ex quorum omnium ſententiis ac iudiciis ea quæ ad noſtrum propoſitum accommodatiora viſa ſunt, in hoc Directorium ſelecta, & ſuis locis digeſta ſunt, ad Dei Domini gloriam, & Societatis noſtræ, proximorumque ſpiritualem profectum.

Quo-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quomodò inducendi ſint homines ad Exercitia.

CAPVT I.

1 DIcitur in noſtris Conſtitutionibus cùm Exercitiorum ratio redditur, non ſolùm id agi debere, vt aliis ſatisfiat; ſed etiam vt in aliis deſiderium excitetur, vt eiſdem iuuari velint. Ex quo apparet oportere hoc eſſe noſtris propoſitũ, vt quotquot poſſunt ad agenda Exercitia ſuauiter inducant: quoniam cùm caritas & zelus animarum nos mouere debeat ad deſiderandam & procurandam earum ſalutem & perfectionem, eadem etiam impellere debet ad eam rem, quæ adeò apta, & adeò efficax eſt ad illud vtrumque in eis operãdum. Par. 4. c. 8. lit. E. *In aliis excitandum deſiderium.*

2 Eſt tamen opus prudentiâ, vt id diſcretè, & modeſtè fiat, nempe tempore & loco conuenienti, ſine moleſtiâ, aut offenſione: & nominatim cauendo, ne ſuſpicio præbeatur, quòd ad religioſum ſtatum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem & cautum inuitandi ad Exercitia ſuggeret ſua cuique prudentia, & Spiritus ſancti vnctio, quæ vt in aliis, ita in hoc diriget & iuuabit ſuos operarios. *Diſcretè & modeſtè fiat.*

3 B. P. N. IGNATIVS ita ſentiebat & monebat, optimum modum eſſe in confeſſione *Quinam modus tenendus.*

non

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

non importunè, atque ex abrupto, sed aliquâ commodâ occasione, vel è re natâ, vel dextrè accersitâ: aut etiam extra confessionem, cùm cernitur aliquis non adeò contentus statu suo, siue propter aliquem scrupulum intrinsecum, siue propter molestiam extrinsecam, vt si non benè ei succedant negotia, vel si non benè à suis tractetur, vel ob aliam similem caussam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis aut lapsibus alicuius, cùm præsertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim sæpè opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis.

Exercitiorũ fructus indicandi.

4 Quæcumque verò occasio accipiatur, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitiis consequi solent, pax, & quies animæ, lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocumque in statu.

Exempla eorum qui fecerunt proponenda.

5 Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt posteà valdè contenti fuerint; ipsâque morum mutatione testati sint, quantùm in eis profecerint: & ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, & gustus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verùm in his exemplis commemorãdis abstinendum esset ab iis, qui religionem ingressi sunt (vel certè hoc postremum tacendum) & ij potiùs narrandi, qui in melius mutati in sæculo manserunt,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſerunt, quoniam facilè fieri poteſt, vt quem hortari volumus, idem ſibi timeat, & ideò refugiat Exercitia.

6 Imò verò hæc ipſa opinio eripienda eſſet hominibus, vt putent ſolis religioſis, aut iis qui religioſi fieri volunt, cõuenire Exercitia. Nam cùm omnes egeant gratiâ Dei, non ſolùm religioſi, ſed etiam ſæculares propter pericula in quibus aſſiduè viuunt, ideò ipſi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quàm maximè diſponantur. *Omnibus neceſſaria.*

7 Notandum eſt tamen ſi loquamur de integris & plenis Exercitiis, eam fuiſſe B. P. IGNATII ſententiam, vt non omnibus paſſim darentur, ſed ſelectis tantùm, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita eſſe apertè videmus ex quadam inſtructione, quæ conſcripta dicitur ipſo dictante, quæ ſic habet: *Non mihi videtur expedire quemquam hortari ad facienda Exercitia, niſi has conditiones, vel ſaltem præcipuas habeat. Primò vt eiuſmodi ſit, qui ſperari poſſit valdè vtilis futurus domui Dei, ſi ad eius obſequium vocatus fuerit. Secundò ſi nondum habeat eiuſmodi talenta iam acquiſita artium ac ſcientiarum, quæ hoc præſeferunt, ſaltem vt eius ætatis atque ingenij ſit, vt ad ea aliquando peruenire poſſe videatur. Tertiò vt liberum ſit ei de ſe ipſo ſtatuere, etiam quoad ſtatum perfectionis amplectendum, ſi Deo placeret eum vocare. Quartò vt ad ſpiritualia affectus videatur, habitumq; corporis hone-* *Qualis mens S.P.N. & quibus danda Exercitia.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

honestum ac decentem habeat. Quintò vt non ita alicui rei sit addictus, vt ab eâ difficulter videatur posse dimoueri, & ad eam æqualitatem perduci, quæ requiritur ad hoc negotium animæ cum Deo rectè tractandum; ac quantò magis quisque dubius est de vitæ suæ rationibus, & cupidus sciendi quid facere debeat de suâ personâ: denique quantò aptior ad Ecclesiam iuuandam, tantò etiam magis simpliciter loquendo, idoneus erit ad Exercitia facienda. Qui verò has conditiones non haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi Exercitia omnia, maximè si alij aptiores ea peterent, vel nostri aliis occupationibus distinerentur. Possent tamen dari eis aliquæ meditationes primæ hebdomadæ, idq; si fieri possit, in ipsis eorum domibus, hortando eos, vt in aliquâ remotiori domus parte se colligant, vnde non nisi ad Missam & Vesperas egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas veniunt. Hisq; addi poterunt, si ita videatur, aliqua Exercitia, vt triplex modus orandi, & similia. Hæc B. P. IGNATIVS, quæ eadem licet paullò breuiùs habentur etiam in Const. p. 7. c. 4. lit. F.

Quo-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quomodò dispositus esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit.

CAPVT II.

1 QVi ad Exercitia agenda aggreditur, primò eniti debet, vt intelligat quanta sit res, quam aggreditur; nempe quæ non solùm ad animam pertineat, sed ita pertineat, vt si modò ea diligenter præstet quæ debet, iacturus sit fundamenta spiritualis sui profectus, quæ deinde totâ eius vitâ vsui futura sint. Ex quo intelligat quantam * alacritatem, & diligentiam, & fortitudinem etiam ad tantum opus, tantumque negotium afferre debeat. Itaque statuat ipse secum viriliter agere, & omnia impedimenta diuinæ gratiæ reiicere, & omnes animi sui vires intendere, vt huic gratiæ cooperetur, & se ad eam recipiendam quàm poterit optimè disponat.

Exercitiâ aggressurus, eorum necessitatem intelligat.

Annot. 5. ex 20.

2 * Hanc ob causam ab omnibus aliis negotiis domesticis priùs se expediat, vel certè ea aliis interim cõmittat, ac toto tempore omne sibi amicorum ac familiarium, imò etiam nuntiorum aut litterarum, commercium interdicat. Hæc enim mentem implere solent variis cogitationibus, quæ deinde magnoperè distrahunt, & conceptum, si quis est, feruorem re-

Annot. 20. *A curis & negotiis segregatio.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſtinguunt. Imò verò omnem etiam aliam cogitationem de quauis aliâ re excludere curet, perinde ac ſi nullum aliud negotium in hoc mundo haberet.

Cùm ſpe aggrediatur.

3 Habeat deinde magnam ſpem in Domini bonitate & liberalitate, qui cùm etiam errantes requirat, & fugientes ſequatur, multò magis qui ad ſe bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illâ infinitâ clementiâ, quæ cùm pium illud deſiderium dederit, dabit etiam gratiam ac vires exequendi benè ac fructuosè, ſiquidem eius voluntas eſt ſanctificatio noſtra.

Qualis finis.

4 Inter cetera verò ita etiam animo conſtitutus eſſe debet, vt libenter & auidè Exercitia hæc aggrediatur, non tam vt ſpirituali dulcedine fruatur, quàm vt Dei voluntatem de ſe intelligat, ſuumque affectum à terrenis omnibus auellat, & eum in ſuo Creatore collocet. Illud verò maximè neceſſarium, vt præter hoc deſiderium proficiendi in ſpiritu, ſit etiam benè reſignatus in beneplacito Dei, in iis in quibus adhuc liber eſt: itaque animo paratus ſit, vt quidquid à Deo cognouerit faciendum eſſe, omnino exequi decreuerit.

Quomodò aggrediatur exercitia.

5 Quare non debet quiſquam deliberationem aliquam ſecum afferre, à quâ dimoueri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipſe ponere Dei donis, ita vt vſque ad quoſdam limites ſe illuminari aciuuari velit, non

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

non autem ampliùs. Nam præterquàm quòd valdè indecens est, vt creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valdè etiam sibi ipsi nocet, primùm quia seipsum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortasse daturus erat: deinde quia illa ipsa illiberalitas, & restrictio, & ingratitudo in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quę vellet accipere. Quare debet potiùs animi sinum dilatare, vt quàm maximè possit sese cum Deo coniungere, & quàm maximè ab eo ditari & locupletari thesauris istis cælestibus desideret. Atque hæc quidem obseruanda sunt ei erga Deum.

Qualiter se gerat circa dantem Exercitia.

6 Erga eum verò qui daturus est Exercitia, ita se gerere debet, vt eum accipiat vt Magistrum & ducem huius itineris dubij & periculosi: & ideò etiam si alioqui prudens sit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ, vel doctrinæ, sed totum sese committat huic suo duci, ac quemadmodùm ait Apostolus, *Stultus fiat, vt sit sapiens*; illudque Beati Petri monitum exequatur, *Sicut modò geniti infantes, sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem.* Itaque instructorem suum ita intueatur, tamquàm Dei instrumentum ad hoc sibi missum, vt eum dirigat, & perducat per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob caussam cum omni reuerentiâ, & alacritate, & confidentiâ excipere debebit, quæ ei proponet.

1.Cor.3.18. & 1.Pet.2.2.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Nihil celandum.

7 Præterea nihil eum celet, nihil dissimulet, sed syncerè totum cor suum ei patefaciat, & candidè referat quomodò singulæ meditationes successerint, quas in eis, vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, lumina, vel bona desideria senserit. Denique obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat, quàm ille præscripserit; idemque in pœnitentiis, & corporis castigationibus: & in summâ hoc sibi persuadeat, quò diligentiùs & exactiùs illius ductum sequetur, eò aptiorē fore ad Dei gratiam largiùs accipiendam; quia illa humilitas, & illa simplicitas valdè Deo placet, & cum talibus est eius sermocinatio. Hæc igitur necessaria quidem sunt, vt plenior fructus eliciatur.

Quæ proponenda faciente Exercitia.

8 Sed tamen si is qui tradet Exercitia timeret, ne si omnia proponat Exercitia facturo, fortasse eum deterrerent ac retraherent; melius esset, vel aliqua tantùm horum proponere ab initio, vel non admodùm exaggerare: sed si posteà cum gustu spirituali eum affici viderit, magisque capacem ad hæc portanda, tunc eum paullatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De quibus monendus sit Exercitia ingrediens, & de tempore meditandi.

CAPVT III.

1 SVnt etiam alia, de quibus monendus est qui facit Exercitia, sed quia hæc continentur in Annotationibus, vel regulis scriptis in libro Exercitiorum, non est, quòd hîc repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obseruandis, quoniam quò diligentior in hoc fuerit, eò citiùs, & vberiùs inueniet fructum spiritualem, qui quæritur. *Exacta obseruatio.*

2 Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta, quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occasio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. Si tamen instructori videbitur, posset in primâ hebdomadâ legere librum Gersonis de Imitatione Christi, in secundâ aliquid ex Euangeliis, & Sanctorum vitâ, vt dicitur in Annotationibus post primam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed has vitas Sanctorum oporteret esse selectas, & valdè accommodatas ei qui facit Exercitia; vt si esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam alicuius, qui sanctè vixisset *Quos libros habeat & legat.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

in sæculo: similiter in religiosis, & in aliis similibus. Quare is labor & diligentia esse deberet instructoris in idoneis seligendis.

Quæ mysteria legenda:

3 Porrò in Euangeliis non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem horâ vel die est meditaturus, vt habetur in primo Notab. post quintam contemp. 2. hebdomadæ.

Qui libri si tædium surrepat.

4 Tamen si post factam meditationem tædio affici videretur, ac potiùs tempus perdere; posset etiam, vt dictum est, addi aliquis alius liber, vt primâ hebdomadâ, Dionysius Carthusianus de quatuor nouissimis, Confessiones S. Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt non solùm boni & vtiles sint, verùm etiam apti & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis quæritur, vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quin etiam monendus est & docendus vt ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo cursim auiditate sciendi & videndi noua, sed immorando, & perpendendo accuratè ea quæ legit, & intrando in eosdem affectus.

Quæ scribenda.

5 Quod de legendo dicitur, idem de scribẽdo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quæ Dominus communicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem: quæ tamen breuissimè notanda sunt, non diffusè per modum sermonis. Hæc autem puncta

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cta possunt esse duplicis generis: vel practica quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, vt sunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v.g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ, &c. vel etiam in aliquâ materiâ meditationis, vt Incarnationis, vel Passionis Domini, & similia, eiusmodi præsertim, quæ sint quasi axiomata quædam, & viam aperiant ad benè percipiendas & meditandas illas materias.

Lectionis & scriptionis moderatio.

6 Sed illud cauendum, ne vel legendi, vel scribendi dulcedine ita se quispiam distineri sinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiã præparationi ad meditationem. Semper enim aliquantò ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuertere ad puncta illius Exercitij, quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exhauriantur: oportet enim saluam semper relinqui meditationem, & cetera omnia huic vni seruire.

Quot horis orandum.

7 Qui Exercitia exactè facere volunt, viresque idoneas habent, iis * quinque horæ meditãdi quotidie præscribi solent: prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundũ silentium valdè aptũ est meditationi; secunda sub auroram, tertia paullò ante pran-

Ex 2. hebd. notab. 2. & 3. post Exercitia primæ diei. *pag.* 58. & ex 3. hebdom. post 2. contempl. notab. 2.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

prandium, quarta post meridiem, quinta sub vesperam, & post vniuscuiusque horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis.

Quibuscum dispensandũ. 8 Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modum seruare non possunt, dispensari poterit de horæ mediæ noctis, ita tamen vt quinque horæ maneant, aut etiam pauciores, si instructor ita expedire iudicauerit. Vt verò plures sint quàm quinque, rarò continget vt expediat. Nam cùm nimis continuantur hæc Exercitia mentis, ita retundi solet, vt obtusior etiam reddatur intellectus, & voluntas minùs efficax.

De loco Exercitiis idoneo, & de quibusdam particularibus.

CAPVT IV.

Locus Exercitiorum. 1 LOcus ad facienda Exercitia non est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concursu, & aspectu etiam, maximè familiarium. Ita enim monet B. P. N. IGNATIVS Annot. vltimâ, vbi etiam tres eius rei commemorat vtilitates. Quare si Exercitia susceptur us alibi tam commodè & tam fructuosè non potest, & Superiori ita videatur, pote-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

poterit excipi domi noſtræ, ſed in aliquo cubiculo, quod ſit quàm maximè ſeparatum ab aliis cubiculis & officinis domeſticis, vt quàm minimè videat vel audiat, quæ à noſtris fiunt.

2 Quod verò ad expenſas attinet, cùm ille in domum noſtram venerit, conſulatur Superior: ad cuius prudẽtiam pertinebit, ita omnia moderari, vt neque domus nimiùm grauetur, neque contrà occaſione domus non grauandæ minuatur numerus eorum, qui Exercitia facere poſſunt. Videntur autem communiter nec recuſandæ, ſi offerantur, præſertim à ditioribus; nec ſi non offerantur, requirendæ. Abſit verò ſemper quidquid in eo genere ſordidum aut indecorum videri poſſit. *Expenſæ à quibus faciendæ.*

3 In hoc loco præter inſtructorem debet etiam eſſe qui ei inſeruiat, & neceſſaria ad victum deferat. Hunc autem oportet eſſe fidelem, diſcretum, taciturnum, quiq́ue ſuâ modeſtiâ, & humilitatis ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, niſi de iis, quæ ad victum, aut cubiculum, & miniſterium ſuum pertineant, idq́ue pauciſſimis, omnia ſemper ad inſtructorem reiiciendo, quem etiam de ſingulis certiorem faciet, nec rem vllam ei deferet, etiam poſtulatus, niſi illo conſulto. *Qualis is qui inſeruiet exercitanti.*

4 Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod ferè erit tempore Miſſæ. Cetera etiam, quæ opus erit, munda & apta afferet, præſeferendo ſemper magnam *Lectum cõponet, &c.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

caritatem, & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie.

Interdum notus deputandus.

5 Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus aut familiaris esset Exercitanti, idque iuuat non solùm ad consolationem quamdam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentiùs se aperiunt amicis huiusmodi, quàm ipsi Instructori, si eum numquàm anteà norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit Exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodò. Debet enim vti eo tamquàm instrumento suo iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vtilitatem exercitantis.

De victu.

6 Quod ad victum attinet, quærendum est ab eo quid sibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

An & à quibus visitandus.

7 Præter hunc qui ei ministrat, vt plurimùm non debet ab aliis visitari. Nam de sæcularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas vrgeret. Ex nostris autem aliquis mitti posset, cùm vel qui facit Exercitia, id peteret ab instructore, vel instructor etiam illo non petente ita iudicaret ad eius consolationem vel profectum.

Qui sermones miscendi.

8 Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus nisi vtilis sermo habeatur, ac de rebus spiritualibus, nullâ tamen significatione quòd eum ad hunc vel illum vitæ statum impellere velit,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

velit, præsertim verò ad Societatem. Nam prę-terquàm quòd vocatio debet esse libera, & à Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione versantur, si id intelligant, aut suspicentur, eò magis retrahi solent: & contrà, vt experientia sæpè ostendit, eò magis incitari, cùm in nostris nullam talem cupiditatem animaduertunt.

Qualis esse, & quid facere debeat qui Exercitia tradit.

CAPVT V.

1 QVod ad illum attinet, qui Exercitia tra-diturus est, illud primum à B. P. N. IGNATIO 4.par.c.8.§.5. præcipitur, vt priùs ea in se ipso sit expertus, vt rationem eorum reddere possit, & dexteritatem in iis tradendis habere. Quod vt faciliùs assequatur (vt ibi-dem dicitur in declaratione) priùs quibusdam tradere deberet, in quibus minor esset iactura, si quid erretur, vt verbi gratiâ, iunioribus, aut iis, qui non ingressuri sunt electionem de vitæ statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exerci-tato, benè adnotando quid magis vel minùs conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum esse debet, vt sit benè versatus in rebus spiritualibus, & nominatim in his Exercitiis.

Qualis sit Exercitio-rum magi-ster.

2 Præ-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Eius partes. Annot.7. cx20.

2 Præterea sit prudens, & discretus, parcus, & moderatus, consideratus in sermone. * Sit etiam suauis potiùs, quàm austerus, maximè cum iis, qui tentationes, vel etiam desolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos consolari, animare, & erigere debet opportunis consiliis, & precibus tum suis, tum aliorum. Expedit etiam vt gratus ei sit, qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, seque magis aperiet.

Auctoritas cum maturitate seruanda.

3 Porrò in agendo cum ipso meminerit auctoritatem quamdam semper retinere, seruatâ quadam maturitate, & grauitate, eoque etiam magis, quò is qui in Exercitiis versatur, maior ipse fuerit. Hoc enim valdè expedit ad eius spiritualem profectum, vt locum, & personam Magistri, vt verè est, tueatur: etsi hæc auctoritas temperata esse debet humilitate religiosâ, quæ eluceat in omnibus eius dictis & factis; ita vt ne vestigium quidem vllius vanitatis conspiciatur. Sed in hoc Christum imitari debet, qui cùm forma esset omnis modestiæ, tamen, sicut scriptum est, *Erat docens tamquàm potestatem habens.* Itaque cum omni libertate officium suum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam curuum aut distortum esse viderit.

Matt.7.29. & Marc.1. 22.

Deo referendum, si quid fructus.

4 Caueat, cùm bonum aliquem effectum viderit in iis, qui se exercent, quidquam suæ industriæ aut peritiæ tribuere, cùm hi omnes effe-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

effectus gratiæ sint à solo Deo; & consilia extrinsecus adhibita (præterquàm quòd si bona sunt, ab eodem Deo sunt) tantam vim habeant, & tantum operentur, quantum concurrit & cooperatur Deus. Ex alterâ tamen parte multùm confidat in Domino, & ab eo speret certum auxilium tum sibi, tum ei qui facit Exercitia.

5 Illud autem valdè obseruandum, vt nihil de suo apponat, sed cùm eiusmodi consilia debeant ex diuinâ inspiratione suscipi, caueat ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere: sed sinat Deum, de suâ creaturâ disponere iuxta placitum bonitatis suæ. * Quod vt meliùs & faciliùs in opere præstet, seruet se in animo planè indifferentem, & in nihil aliud eius voluntas feratur, nisi vt sanctissimum Dei beneplacitum in animâ illâ plenè & perfectè compleatur: & ipse tantùm in eo laboret, vt qui se exercet, id inuestigare sciat, & sciat se à dæmonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare solet. Annot. 15. ex. 20.

6 Curet etiam perspectum habere eum, qui facit Exercitia, non tantùm quoad statum & conditionem, si nobilis sit, vel plebeius; doctus, vel indoctus, &c. sed etiam quoad peculiares quasdam partes, vt si simplex, vel prudens sit; prouectus in rebus spiritualibus, an adhuc rudis ac nouus; si intelligens & capax, an verò hebetior & tardior. Nam cum diuersis *Perspectæ sit conditio Exercitia facientis.*

diuer-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

diuerso modo agendum est, vt rudioribus sunt res explicatiùs proponendæ, aliis autem breuiùs, &c.

Perspectum habeat librũ Exercitiorum.

7 Illud autem in primis necessarium, vt qui Exercitia traditurus est totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, & præsertim Annotationes & Regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accuratè, imò singulas pænè voces expendere oportet, quoniam quædam sunt in iis breuissimè dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata aut præterita damnum afferunt. Itaque tùm anteà accuratè ea vidisse oportebit, tum verò in dandis Exercitiis relegenda erunt accuratiùs, præsertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum versatur ille, qui suscipit.

Priùs ipse meditetur.

8 Iuuabit etiam vt singula Exercitia, antequàm ea tradat, aliquantulùm ipse meditetur, si fieri poterit, vt meliùs imprimat alteri.

De visitando eo qui exercetur.

CAPVT VI.

Quoties visitandus.

1 COeptis Exercitiis sit diligens in visitando suis temporibus eo qui exercetur. Videtur autem expedire, vt quotidie semel eum adeat, neque tamen sæpius, nisi aliqua occurreret necessitas, vt aliquando accidit

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dit primâ hebdomadâ propter rei nouitatem, aut secundâ propter difficultatem electionis.

2 Imò cum aliquibus hominibus grauibus, & benè introductis in spiritu & deuotione, posset etiam aliquando esse vtilius, vt aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum visitandi, videat ipse quod sit commodius & aptius. Ex naturâ quidem suâ videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas & penetrandas. Quamquàm sub vesperam solet esse maior necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes & desolationes, quia animus est minùs aptus ad contemplandum, & ideò interdum incidit in morositatem quamdam, & magis est expositus tentationibus. *Quando non visitandus.*

3 Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causâ expediat, vt statim à prandio, vel à cœnâ ipse, vel aliquis alius maturus & discretus, ab eo designandus, cum eo qui est in Exercitiis maneat ad honestam recreationem. *An quis pro recreatione designandus.*

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De exigendâ ratione meditationis.

CAPVT VII.

Quomodò interrogandus.

1 IGitur quodcumque tempus elegerit ad eum inuisendum, cùm ad ipsum venerit, interrogabit quomodò se habuerit ab eâ horâ, quâ illum postremò vidit, & præsertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, & in quibus punctis.

Quid si consolationes abundent.

2 Si benè procedit, & consolationibus abundat, non valdè laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primùm doceat quomodò solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suaui sensu, qui ferè non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, vt eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius institutionem, quia vt scriptum est, *Non auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur.* Atque hic etiam monendus est, * vt breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, & lumina, desideria quoque & firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderunt multùm alio tempore, cùm ea non habebit.

Rom.2.13.

Annot.20.

Disponendus pro tempore desolationis.

3 Deinde verò præparet illum ad tempus deso-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

desolationis & ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde cùm contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cùm res benè succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed sinendum, vt Creator cum creaturâ suâ, & hæc vicissim cum illo transigat; nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

4 Contrà verò si exercitans aridus sit, & desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodò se gesserit in meditatione, & nominatim quomodò obseruârit Additiones, & si in aliquâ remissum inuenerit, moneat & instruat. Annot. 6. ex 20. *Quid cùm abundat desolatio.*

5 Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo & quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur. *Viam meditationis aperiat.*

6 Hortetur ad patientiam & longanimitatem, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam & laborem auertatur ab oratione: quia si fortiter cum spe ac fiduciâ perseueret pulsare ad ostium misericordiæ diuinæ, non poterit non aperire, iuxta illud, * *Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit.* *Ad quæ hortandus.* Annot. 13. ex 20. Habac. 2. 3.

7 Moneat etiam optimum remedium consequendi à Deo deuotionem esse, vt humilietur sub potenti manu Dei, & se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati: sæpè enim illa Annot. 7. ex 20. reg. 8. ad motus animi discernendos. *Modus consequendi deuotionem.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

displicentia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quàm ex tacitâ quadam superbiâ, quâ homo confidit in suâ diligentiâ; vel quia in eo etiam vellet excellere; aut ex amore proprio, quia amat consolationem. Quare hoc omnino obseruandum est, vt cùm fecerit quod in se est, cetera permittat diuinæ voluntati & caritati, & confidat, quòd illa ipsa ariditas ideò permittitur à Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, & subiectionis erga Deum sæpè magis efficax est, vt concedat gratiam benè orandi.

Nulla detur suspicandi occasio.

8 In primis autem caueat Instructor, ne vnquam det ei occasionem suspicandi, quòd minùs bonam opinionem de se habeat, etiamsi non ita se benè gesserit: sed ostendat illi semper se benè sperare, & suâ spe etiam illi animum ac spem addat.

De proponendâ meditatione.

CAPVT VIII.

Annot. 2. ex 20.

Quomodò proponenda puncta meditationis.

1 IN proponendis punctis meditationum non oportebit ea valdè exaggerare, aut etiam ita enucleare, vt qui meditatur, ipse nihil noui per se inuenire possit, aut certè ægrè. Experientia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam iis, quæ per se inueniunt. Et ideò satis erit, quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

essent aliqui parùm capaces, iis possent paullò magis declarari.

2. Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod solet impedire deuotionem, cùm vires omnes sint integræ reseruandæ intellectui & voluntati. *Meditationes dentur scriptæ.*

3 Denique inter alia, quæ Instructor attendere debet, est etiam illud, ne qui exercetur caput lædat nimiâ attentione orandi. Est enim magnum huius periculum, tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine; tum etiam consolationis, cùm se totam dat propitiis ventis. Quare nõ sufficit monere de moderatione seruandâ: nam cùm ij qui Exercitia faciunt, vt plurimùm sint rudes & noui in meditãdo, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est: sed oportet interrogare, quem modũ seruent in eleuandâ mente in Deum, & in eâ retinendâ in Deo, & nominatim in compositione loci: ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo ac ratione cogitandi suauiter de diuinis; primò quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violentâ, aut in coactitiis illis lacrymis, quas meritò irridet Cassianus. Postremò quia hoc nego- *Præcauenda capitis læsio.* Coll. 9.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tium orationis etiam ſi noſtram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet à Deo, & eſt donum Dei. Quare ad hoc potiùs ſe anima diſponere debet per humilitatem, & puritatem, quàm confidere in ſuà præparatione, & induſtriâ.

De quibus in vniuerſum monendus Inſtructor.

4 Reliqua quæ in vniuerſum monendus eſſet Inſtructor, ferè continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipſis, partim in Annotationibus, partim etiam in Regulis illis diſcernendi ſpiritus, quæ ſunt valdè vtiles, & quaſi lucem præferunt in omni hoc itinere ſpirituali, tum primâ hebdomadâ, tum omnibus ſequentibus. Et ideò iterum repetendum quod ſuprà attigimus, debere hunc librũ admodùm familiarem eſſe Inſtructori, eiuſque memoriam renouandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen & intelligentiam hauriet.

Quando mutare liceat ordinem ac methodum.

5 In quo etiam admonendus eſt, etiamſi ex vnâ parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exactè ſeruare debeat, & quò exactiùs ſeruabit, eò magis concurret Dominus; tamen ex alterâ parte multa permitti eius prudentiæ, pro varietate vel perſonarum quæ faciunt Exercitia, vel ſpirituum quibus agitantur, vt vel iſta Exercitia moderari, vel etiam aliqua alia præſenti earum neceſſitati opportuna præſcribere poſſit, vt apertè dicitur Annot. 17. & 18. ex primis, & alibi.

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De variis hominum generibus, quibus dari possunt Exercitia.

CAPVT IX.

1 QVibus Exercitia dari possunt, in vniuersum in duas classes diuidi posse videntur. Alij enim sunt, qui omnes illas conditiones habent, quas cap. 1. diximus requiri, vt integra Exercitia peragant; & de his nihil hîc in particulari dicendum est: ad eos enim pertinent omnia, quæ toto hoc Directorio dicentur, maximè si de totius vitæ statu deliberare velint. *Duæ classes exercitantium.*

2 Alij igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel quia iam in statu sunt, vt matrimonio vincti, & alij, quibus ob alias caussas non expedit dari electionem; vel quia propter negotia publica, aliásve occupationes tempus aut locum non habent, vt sunt Magistratus, & quidam aliquando nobiles, aut patres familias, & similes; vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex Exercitiis, quàm vt generalem Confessionem faciant, & ad reliquam vitam benè dirigendam instruantur; vel quia non admodùm capaces sunt, vt sunt rudes, & illitterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta eorum captum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quomodò cum religiosis.

3 Igitur quod attinet ad religiosos, (non agimus hîc de nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si anteà nullum mentalis orationis vsum habuerunt, eadem est ratio quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusuis sæcularis, maximè si anteà laxiorem & liberiorem vitam duxissent. Tunc enim diligēter exercendi essent primâ hebdomadâ, vt habeant cognitionem & contritionem suorum peccatorum, tum quæ in sæculo tum quæ in religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem & correctionem totius vitæ. Si verò anteà etiam dediti fuissent orationi mentali & deuotioni, tunc prima hebdomada breuiùs percurri poterit, vt diligentiùs immorentur in meditatione vitæ Christi.

Finis religiosorum in Exercit.

4 Illud verò in primâ hebdomadâ & deinceps præcipuè curandum erit, vt in suâ vocatione confirmentur, & sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, vt regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quàm diligentissimè obseruent, & ad suum institutum quàm maximè afficiantur; vt caussas intelligant, quare adhuc minùs profecerint, & ad hunc finem meditationes & examina dirigant: quod ab initio explicandum erit, & deinde semper continuandum.

Zelus proximos iuuandi.

5 Denique etiam vt zelum concipiant iuuandi alios, siue proximos iuxta suum institutum, siue

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

siue etiam fratres eiusdem instituti & exemplo & opere.

6 Electio status non est eis danda, sed tamen iuuabit tradere regulas & instructiones eius, vt possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare eodem modo, quo infrà dicetur de hominibus Societatis. *Quid de electione.*

7 Quin etiam finitis Exercitiis posset eis magno tum cum delectu, & spe fructus, nec sine facultate Prouincialis communicari liber, si ipsi cuperent, & eo benè vsuri viderentur: & denique doceri etiam possent de modo tradendi aliis Exercitia. *An liber cõmunicandus.*

8 Ceterùm sciant nostri vix fructuosiùs operam poni posse, quàm cum religiosis, quoniam non in ipsis tantùm fructus ille residet, sed ordinariè manat ad alios; primùm quidem ad eorum fratres, qui ipsorum exemplo iuuari possunt, deinde etiam ad sæculares, quorum animas illi tractant. Et ideò licet omnibus religiosis vtilia semper sint Exercitia, tamen iis maximè, à quibus vel ratione officij, vel alterius eiusmodi caussę vtilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri Nouitiorum, Superiores, Baccalaurei, Cõcionatores, & alij eiusmodi. Quo fiet sæpè, vt vno reformato alij multi reformentur: idque commodius est, quàm vt nos ipsi id per nos præstemus, ne videamur velle esse aliarum religionum reformatores, quod solet esse odiosum. *Magna vtilitas Exercitiorum in religiosis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quid si sint coniugati.

9 Si sint coniugati, aut patresfamilias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & seruos instruant: præterea vt reditibus & facultatibus iustè, ac piè, & sobriè vtantur; & eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia de quibus agitur in libro Exercitiorum in fine secundæ hebdomadæ. Hi autē effectus, quos diximus, plerumque solent in animâ consequi ex meditationibus ipsis quamquàm alterius materiæ: quoniam cùm verè timor vel amor Dei ingeneratus fuerit, facilè etiam reliqua vita tota reformatur. Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsâ oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri. Quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

Annot. 17. ex 20.

Quid si sint Ecclesiastici.

10 Si sint Ecclesiastici, ita erunt instituendi in Exercitiis, vt cognoscant quantam virtutem exigat ille status, eamque acquirere cupiant, & doleant si non hactenus habuerint. Quare ita dirigēdi sunt, vt vitia & prauos affectus exuere decernant, & contrariis se virtutibus ornare; quæ Ecclesiastico homini necessaria sunt: vt semper meminerint, se diuino cultui, & Ecclesię ministerio dicatos & cōsecratos esse, ideoque munus suū implere satagāt: vt etiam beneficio-

rum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rum prouentus rectè dispensare, & in eos vsus, quos oportet, erogare studeant: denique vt etiam zelum Dei habeant, & pro animarum salute iuxta vires, & talentum, & officium elaborent.

11 Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, iis quoque debebunt sua præcepta & documenta tradi, vt iustitiam administrent, vt auaritiam & superbiam fugiant, vt pauperes subleuent, vt se Dei ministros in illo opere esse sentiant, vt semper Dei timorem atque honorem omnibus rebus præponant, & alia, quæ Instructor suâ prudentiâ per se videre poterit, & ad ea dirigere eum quem instruit. *Quid cùm sunt Magnates viri.*

12 Quòd si eiusmodi homines propter publica negotia quæ gerunt, vel ob alias honestas caussas, non poterunt omnino vacare Exercitiis; oportebit accipere quod possunt, vt scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo suâ, ita vt Instructor adeat ad ipsos suis temporibus: quod aliquando melius esse posset, quàm vt ipsi domum nostram veniant ad Instructorem, præsertim cùm sunt personæ illustriores, quia sic faciliùs res celatur. *Quid de valdè occupatis.* Annot. 19. ex 20.

13 Illud tamen longè vtilius, si possent in aliquod prædium, aut cœnobium secedere, vt fecit B.P.N. IGNATIVS in monte Cassinate. Annot. 20. *Locus remotus pro Exercitiis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

In ipſis autem Exercitiis ita procedendum erit, vt res ac tempus poſtulabit. Nam ſi minus temporis ſpatium quotidie impendant meditationi, eò magis proroganda erit prima hebdomada, & confeſſio generalis, & reliqua. Si verò plures horas meditando inſumant, poterunt iſta omnia celeriùs expediri, vt magis vel minùs accedatur ad conſuetam formam Exercitiorum.

His quando electiones dandæ.

14 His autem electiones non ſunt dandæ, niſi fortè deliberare vellēt de officio vel dignitate aliquâ ſuſcipiendâ, vel deponendâ, aut etiam de vitæ ſtatu ij quibus integrum eſt. Monendi autem ſunt, vt ſaltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus ſe expediant, quantùm fieri poteſt.

De rudibus & illitteratis.

15 Si ſint rudes & illitterati, non erit multum temporis cum eis inſumendum, nec tradenda ſunt eis integra Exercitia, ſed ſeruandus eſt modus, qui indicatur in Annot. 18. ex viginti.

De feminis.

16 Ad hoc autem caput pertinent etiam feminæ, quarum aliquæ interdum expetunt Exercitia, atque ideò cum iis idem modus ſeruari debet, qui cum rudibus, niſi eſſet aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerum ſpiritualium, tantumque otij domi haberet, vt exactè omnia, aut maiorem partem facere poſſit: tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri. Sed illud ob-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

obseruari deberet, quod prudentiæ est, vt ipsæ in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes; & ita cautè procedatur, ne vlla suspicio aut scandalum sequatur. Quam etiam ob caussam fortasse expediet, vt non dentur meditationes in scriptis, sed voce, ne homines existiment aliquas esse epistolas. Quòd si scripto vtendum erit, fiat omnino discretè.

De modo tradendi nostris Exercitia.

CAPVT X.

1 QVod ad nostros attinet, primùm quidem iis, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari Exercitia omnia integra, & iuxta formam in libro præscriptam. Cùm enim hoc sit vnum ex experimentis, quod B. P. N. IGNATIVS requirit, requiritur etiam, vt fiant planè vt iacent, exceptâ tamen electione, idque singulas meditationes singulis pagellis descriptas quotidie afferendo: neque enim liber ipse dari debet hac primâ vice. *Pro Societatem ingredientibus.* Exam. c. 4. §. 10.

2 Præterea in progressu temporis, cùm contigerit vt se colligant ad facienda Exercitia, debebunt hæc ipsa aliquoties, vt bis vel ter facere, si non integrè, saltem ea quæ sunt primæ hebdomadæ, & aliquot meditationes ex sequentibus, vt de regno Christi, Incarnatione, *Pro iam prouectis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ne, Tentatione Domini, Institutione sanctissimi Sacramenti, Passione, & illa quæ est de amore excitando, prout opportunum fuerit, & tempus concesserit.

Causa Nostros exercendi in Exercitiis. Const. p. 4. c. 8. §. 5.

3 Quod propterea faciendum est, quia cùm deinde Exercitia aliis daturi sint, omnino oportet vt ipsi ea priùs benè nota & perspecta sibi fecerint. Quâ etiam ob caussam oportet, vt præter meditationes benè intelligant ac teneant vsum quarumdam regularum, & annotationum, v.g. Annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, Examina, Additiones decem in fine primæ hebdomadæ, regulas electionum, discretionis spirituum, & alia eiusmodi. Et ideò legere debebũt librum, & benè intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit Exercitia.

Quid post repetitiones.

4 Ceterùm postquàm ea, vt dictum est, aliquando fecerint, & repetierint reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erũt in vsu meditationum; etsi in quotidianis meditationibus potest quisque pro suâ deuotione vel necessitate ea meditari, quæ Dominus suggesserit, ex Euangelio, Scripturis, vel aliâ (re tamen pro securiore directione, ac vtilitate maiore cùm Præfecto rerum spiritualium, aut cum Superiore communicatâ) tamen cùm agitur de tempore aliquo certo meditationibus & secessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quia ferè expedit ab aliquâ purgatione inchoare, conuenit vt aliqua Exercitia purgatiua non prætermittant, vt de morte, & de peccatis, præsertim reflectendo ad ea quæ in religione admiserint.

5 Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista accommodata religioso statui, vt Exercitia B.P.N. IGNATII integra, vt sunt, conseruentur, nullâ re additâ vel transformatâ; ac prætereà quia etiam ipsi maiorem sine dubio gustum & motum sentient ex iis, quæ ipsimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minutè enucleata acceperint. Sed tamen Instructor potest aliquam instructionem aut lucem dare, & tamquàm in viâ ponere; monendo eum qui exercetur, vt ipse sibi applicare consuescat, vt v.g. in fundamento, postquàm cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est, vt quoniam iam non potest esse indifferens ad diuitias & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & sic de aliis. *Ne dentur alia Exercitia scripta.*

6 Notandum est etiam, primam hebdomadam debere in nostris, si semel exactè Exercitia fecerint, ordinariè satis breui tempore expediri, ita vt etiam interdum minori spatio quàm tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit, si ita videatur, vt gradus fiat ad secundam hebdomadam, in quâ, vt plurimùm, diutius *Exercitia 1. hebdom. cum nostris.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Annotat. 4. ex 20. diutius immorandum est. Quare hoc potissimùm ex Institutoris iudicio pendere debebit, qui si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit & debebit eum diutius in eâ retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

Materia reformationis qua. 7 Materia autem, circa quam hæc reformatio versari debet, hæc ferè est, passiones non benè domitæ, mali habitus, peruersæ inclinationes, vt ad honorem & æstimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates, &c. tentationes ab extrinseco prouenientes, præsertim vehementes & crebræ; deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere & ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, & alia.

Sui cognitio in primis necessaria. 8 Quare hoc primùm curari debet in eo, qui facit Exercitia, vt quàm maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurrendo tempus anteactum, & occupationes, vel officia, & in iis perpendendo tum multitudinē defectuum suorum, tum etiam grauitatem ratione status & obligationis, tum denique etiam considerando caussas, & origines, & radices eorum vitiorum.

9 Ad quam etiam reformationem valdè vtile

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

vtile est, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, nõ quidem semper quoties Exercitia repetuntur, sed cùm aliquis peculiariter motus à Deo vellet instituere nouam vitam, seque perfectiùs reformare. Hoc enim vsu compertum est magnoperè multis profuisse, & valdè iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

Pro spirituali reformatione confessio gener. vtilis.

10 Quòd si viderit Instructor, eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finẽ consequendũ, qui intenditur; poterit etiam aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati præsenti accommodatas addere, vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de caussis cur vota renouantur, & de ipsâ formulâ votorum nostrorũ, de diuinis beneficiis, de periculo tepiditatis, & huiusmodi. Interdum etiam ex Sũmario Constitutionũ, præsertim ex præcipuis regulis, quibus religiosa ferè perfectio cõtinetur, vt 11. & 17. & similes, & in vniuersũ eæ sint materiæ, quæ ad timorem & amorem Dei, ad sui ipsius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, æternarum desiderium, atque caritatis ardorem augendum pertinent.

Quando aliæ meditationes addendæ.

11 Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel non vacat per se inuenire, poterit via aperiri ad mysteria vitæ & passionis Domini, si nonnullæ veritates Theologicæ proponantur. v.g. cùm de Incarnatione agitur, si caussæ eius & fructus ex-

Modus meditandi pro parum instructis.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

explicentur;aut cùm de paſſione,ſi cauſſę acerbitatis eius:ſi etiam inſinuentur modi eam meditandi,v.g.ad compatiendum,ad imitandum, ad admirationem, & ſic de aliis.

Quid cum prouectioribus.

12 Poſtremò qui ſunt iam prouectiores in rebus ſpiritualibus, & meditando magis exercitati, de quibus par.6.c.3.§.1.iis, ſi interdum ad ſpiritum colligendum , & feruorem hauriendum ſe recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum vt miſſionem , aut aliquid eiuſmodi, cùm nec eadem ſit omnium diſpoſitio, nec vna menſura,non videtur quidquam præſcribendum circa materiam : ſed poſſunt ea meditari, quæ ſibi vtilia putauerint ad eum finem conſequendum, quem intendunt. Credendum eſt enim quòd ex notitiâ , quam ex Exercitiis B. P. N. IGNATII anteà iam habebant, & ex vnctione Spiritus adiuti,inoffenſo pede, imò magnâ cum vtilitate per hanc viam current.

Electio noſtris minimè danda.

13 Quod attinet ad electionem ſtatus , ea non eſt noſtris danda in Exercitiis. De electione autem negotij aut actionis alicuius conſultare non eſt proprium Exercitiorum ; ſed poteſt fieri etiam extra Exercitia omni tempore & occaſione : & ideò in hac etiam diligenter inſtruendi ſunt noſtri,vt ſciant benè vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem , & beneplacitum , vt cùm Superiores debent ſtatuere de re aliquâ dubiâ,maximè ſi non poſſint

cum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cum ſuis conſultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo conſtituere ac definire oporteat, ſemper admodùm iuuat illa praxis, quæ in eligendo præſcribitur, de quâ infrà prolixiùs agemus, & inde peti poterunt, quæ noſtros iuuare poſſint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiuſmodi re, iuxta cuiuſque rei qualitatē.

De primâ hebdomadâ in vniuerſum.

CAPVT XI.

1 OMnia hæc Exercitia à B.P.N. IGNATIO in quatuor hebdomadas diſtributa ſunt. Quæ quidem hebdomadæ non tam numero dierum, quàm materiæ genere diſtinguuntur: & ideò non neceſſe eſt, vt ſeptem, vel octo dierum circulus in ſingulis conſumatur, ſed ſufficit vt illi affectus vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque exquiruntur. *Annot. 4. ex 20. Exercitia in 4. hebdomadas diſtributa.*

2 Prima continet conſiderationem peccatorum, vt eorum fœditatem cognoſcamus, vereque deteſtemur cum dolore & ſatisfactione conuenienti. Secunda proponit vitam Chriſti, ad excitandum in nobis deſiderium ac ſtudium eam imitandi: quam imitationem vt meliùs perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ ſtatum, qui ſit maximè ex vo- *Quid ſingulæ hebdomadæ contineant.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

luntate Dei; vel si iam eligi non possit, dantur quædam monita ad eum, in quo quisque sit, reformandum. Tertia continet Passionem Christi, quâ miseratio, dolor, confusio generatur, & illud imitationis desiderium vnà cũ Dei amore vehementiùs inflammatur. Quarta demum est de Resurrectione Christi, eiusque gloriosis apparitionibus, & de beneficiis diuinis, & similibus, quæ pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

In 1. hebdomadâ sunt media animæ purgãdæ.

3 Igitur in hac primâ hebdomadâ proponũtur media, quæ ad animam purgandam per contritionẽ & confessionẽ pertinent, & ad veram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, vt peccati malitiam, suamq; abiectionem, & vilitatem agnoscat, eamque ex animo intimè sentiat. Quam ob caussam expediret, vt hoc tempore si sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat à quotidianâ celebratione (nisi deuotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat) vt posteà generali confessione peractâ, maiori cum præparatione, fiduciâ, ac reuerentiâ ad sacrificium altaris redeat.

1. Hebdomada cùm sit basis ceterarum, numquàm omittenda.

4 Notandum etiam hanc primam hebdomadam esse fundamentum ac basim ceterarum, & ideò numquàm prætermitti debere. Vnde etiam si quis alia Exercitia huius hebdomadæ, aut etiâ omnia integra fecisset, & denuò

ea

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamuis breuiùs expediri posset.

5 Igitur postquàm aliquis in eum locum venerit, vbi Exercitiis vacaturus est, eâ ipsâ die debet Instructor ad eum adire, & priusquàm tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex Annotationibus, nempe primam, & quintam, & ex decimaseptimâ illam admonitionem de animo aperiendo, item ex vigesimâ id quod dicitur de vtilitate secessus in loco separato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, vt eum moneat de iis, quæ suprà cap. 2. diximus eum esse monendum, cum eâ tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit. *Quid ante Exercitia faciendum.*

6 Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, *In primis vt per huiusmodi*, &c. expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia, sed in discursu Exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit. *De 1. Annotatione ante fundamentum.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De Fundamento.

CAPVT XII.

De primo ingressu 1. hebdomadæ.

1 PRimus ingressus in hanc primam hebdomadam fit per considerationem vltimi finis: quæ consideratio ideò dicitur Fundamentum, quia est basis totius ædificij moralis & spiritualis.

Diuidi potest in tres partes.

2 Potest autem diuidi in tres partes, primò in finem, propter quem homo creatus est: secundò in media ad consequendum hunc finẽ: tertiò in difficultatem eligendi hoc vel illud medium, cùm ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem: omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus & periculosus. Ex quo nascetur etiam quartum, vt homo ponat se in illâ omnimodâ indifferentiâ & æquilibrio.

Indifferentia magni momenti.

3 Hæc autem indifferentia est maximi momenti: & admonendus est qui se exercet quantò altiùs hoc fundamentum iecerit, tantò firmius futurum ædificium: idque etiam indicauit B.P.N. IGNATIVS Annot. decima quintâ, & decima sextâ ex viginti.

Meditatio Fund. ne videatur aridior. iuuanda.

4 In dandâ hac meditatione, maximè quia nonnullis cùm nondum assueuerint orationi, videri potest aridior, addi poterunt aliquæ excursio-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cursiones ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari à Deo esse creatum de nihilo, & simul quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea à quomodò semper ab illo in esse conseruetur.

5 Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, vt fit cùm considerantur beneficia Dei, verùm ad scopum huius fundamenti, nempe quòd illa omnia à Deo data sint, vt perueniremus ad illum vltimum finem. Vnde etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad seipsum, quomodò hactenus habuerit se ad finem & ad media, quantum aberrauerit, quòd creaturis abusus sit, quæ illi adiumento esse debuerunt; vt iam quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitæ suæ, quod posteà vberiùs & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum. *Quis scopus huius meditationis.*

6 In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non præscribit certas horas, vt fit in Exercitiis sequentibus: sed vt facilj initio inchoëmus, vnusquisque pro viribus & pro deuotione suâ ad id tempus sibi assumat: vel si opus sit, Instructor ei præscribat. *Tempus huius meditationis quale.*

7 Debet autem curare vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quàm maximè menti infigatur: quoniam vt funda- *Firmiter animo hæreat hæc meditatio.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mentum fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc veritas influit in omnia Exercitia, & præsertim in ipsam electionem status, quæ tota ferè hinc pendet. Et ideò quò meliùs hæc meditatio successerit, eò etiam meliùs reliqua succedunt.

De duplici examine.

CAPVT XIII.

Quid faciendum Instructori, tempore huius meditationis.

1 DVm durat meditatio fundamenti, debet Instructor exercitantem aliquoties visitare, & semper ei aliquid noui in scriptis afferre, quia sic videtur quodammodò leuari tædium, & meliùs etiam percipi quæ singula proponuntur.

Examen particulare quando dandum.

2 Igitur in primo congressu post datum fundamentum datur examen particulare, in quo tradendo significandum est, in quo uis homine vnum aut alterum vitium, siue peccatum esse solere præcipuum, & quod in eo sit quasi caussa & radix aliorum.

Vitiorum extirpatio.

3 Et licet in aliquo plura essent præcipua, expedire tamen, vt vnum deligatur, ad quod extirpandum toti incumbamus, vt eo superato ad aliud, & aliud deinceps, peculiarem hunc conatum & studium transferamus.

Perutile examen particulare.

4 Huic igitur rei seruiet examen particulare,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

re, cuius vsus etsi post peracta Exercitia esse debet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur, tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa Exercitia, & eorum Additiones.

5 Est autem multùm commendandus huius examinis vsus, propter magnam eius vtilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatem, vt docet Cassianus Collat. 5. & S. Bernardus sæpè. Itaque in fine Exercitiorum cùm discedenti dantur præcepta vitæ benè instituendæ, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illæ quatuor dictandæne sint, an verbo tantùm explicandæ, prudentiæ Instructoris relinquatur.

Huius examinis vsus commendandus.

Cassian. Coll. 5. c. 14.

6 Deinde eadem die & sequenti datur examen generale, & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ.

Quando, & quomodò dandum examen.

7 Quod verò attinet ad examen generale, non est dubium, quin aliæ etiã multæ sint peccatorum species, quæ hic nõ ponuntur; sed vel hic ea tantùm peccata attinguntur, quæ frequentiùs accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professo de hoc agũt; vel hoc examẽ pro iis tantùm conscriptum est, qui iam paullò magis spirituales sunt, & ab aliis grauioribus peccatis abstinent, in hæc autem

Aliunde petendæ species peccatorum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

frequentiùs incidere ſolent. Itaque non fuit mens B.P.N. IGNATII tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, ſed tantùm, vt dictum eſt, pios animos admonere de iis, quæ frequentiora ſunt.

Examen quotidianũ. 8 Porrò examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam diſtinctionem peccatorum, quæ fiunt, cogitatione, locutione, & opere.

De primo Exercitio primæ hebdomadæ.

CAPVT XIV.

Quis ordo in tradendis Exercitiis. 1 CIrca ordinem tradendi Exercitia, ſequendus eſt is qui ponitur in ipſo libro Exercitiorum, nempe vt primâ horâ fiat Exercitium trium potentiarum; ſecundâ autem peccatorum; tertiâ verò, & quartâ repetitiones vtriuſque: ſi autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantùm quatuor horæ, hoc Exercitium de inferno differendum erit in diem ſequentem: quo eodem die poſſunt dari etiam alia Exercitia de morte, de iudicio, cum ſuis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, ſed

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſed cum aliquibus nouis punctis, vt in materiâ peccati, proponendo effectus, quos facit in animo, aut aliquid eiuſmodi, ſic enim tollitur tædium, & materiæ profundiùs penetrantur.

2 Porrò primum Exercitium illud eſt, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exerceantur hæ tres potentiæ; ſed voluit B.P.N. IGNATIVS in hoc quaſi aditu & principio omnium Exercitiorũ viam monſtrare, quæ in meditando tenenda eſt, nempe, vt per memoriam adiuuaretur ratio ad diſcurrendum ſiue ratiocinandum; per diſcurſum autem excitaretur voluntas & affectus: idque actuare voluit in materiâ peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum. *1. Exercitiũ trium potentiarum.*

3 Itaque in hoc primo Exercitio ſunt ſigillatim explicanda Exercitia ſumenti omnia quæ in ſequentibus Exercitiis futura ſunt vſui, quis ſcilicet modus ſeruandus, vt cum attentione, & ſine capitis læſione perſeuerari poſſit, & quomodò ſe animus colligere, collectumque tenere debeat; & quòd licet adhibendus ſit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda eſt cura affectus, & interioris guſtus, quàm vt multi conceptus, quantumuis pulchri & acuti, formentur, & alia eiuſmodi. *Quid in 1. Exercitio explicandũ.*

4 Hîc etiam declaranda ſunt præludia, quorum vſus præſcribitur in omnibus Exercitiis: & in primis quid ſit compoſitio loci, quæ *Præludia quænam ſint declaranda.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nihil aliud eſt, quàm fingere ſibi, & quaſi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, geſta eſt; vt ſtabulum in quo Chriſtus natus eſt, aut cœnaculum grande ſtratum, in quo Apoſtolorum pedes lauit, aut montem in quo paſſus eſt.

Ad quid iuuat loci compoſitio.

5 Hac enim loci compoſitione valdè iuuamur ad attentionem & motionem animæ, quæ hoc modo quaſi alligatâ phantaſiâ rei illi certæ, alligatur ipſa quoque quodammodò ne euagetur; aut ſi quando diuertat, habet ad manum, quo ſe facilè colligat, & reuocet in ſitum illum ſuum, in quo ſe ab initio compoſuit. Vnde S. Bonauentura in procemio de Vitâ Chriſti, *Tu*, inquit, *ſi fructum ex his ſumere cupis, ita te præſentem exhibeas his, quæ per Dominum Ieſum Chriſtum dicta & facta narrantur, ac ſi tuis auribus audires & oculis ea videres, toto mentis affectu diligenter, delectabiliter & morosè, omnibus aliis curis & ſollicitudinibus tunc omiſsis.*

In quo locum habeat.

6 Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerum corporearum: nam in rebus incorporeis, vt eſt peccatum, & ſimilia, alia quædam eſt inſtituenda compoſitio loci, de quâ dicitur ſatis clarè in libro Exercitiorum, in Exercitio trium potentiarum.

Quid in cõpoſitione loci vitandum.

7 Denique in hac loci repræſentatione vitandum eſt diligenter, ne nimis in eâ fabricandâ immoremur, vim capiti faciamus, quia non con-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

consistit in eâ fructus præcipuus meditationis, sed est tantùm via & instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentiæ imaginatiuæ. Alij verò, quibus hoc difficilius est, non ita laborare debent, vt caput obtundant, quo ipsam meditationem impedirent.

De aliis Exercitiis primæ hebdomadæ.

CAPVT XV.

1 IN secundo Exercitio, in primo puncto monendus est exercitans ne descendat ad examinanda peccata sigillatim, vt fieri solet, cùm quis se ad confessionem parat; hoc enim posteà facturus est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantùm proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem & magnitudinem, vt concipiat confusionem & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & personas, vt hîc dicitur. *In 2. Exercitio de quo monendus exercitans.*

2 Tertium & quartum Exercitium constat ex repetitione primi & secundi. Harum autem repetitionum vsus est valdè vtilis, sæpè enim fit, vt eùm eiusmodi materiæ primùm cogitantur, intellectus pascatur illâ rerum nouitate, *Quis vsus repetitionum Exercitiorũ.*

ac

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ac curiositate quadam; posteà verò cùm speculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimùm consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantùm proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ priùs meditati sumus, & in iis immorandum voluntate & affectu: & hæc etiam est caussa, cur plura hìc colloquia sint, quàm in prioribus Exercitiis.

Intelligentia tertij Exercitij primæ hebdomadæ.

3 Quod autem dicitur in libro Exerc. in 3. Exercitio 1. hebdomadæ repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus anteà maiorem consolationem aut desolationem senserimus; ita intelligendum est, vt præcipuè repeti debeant ea, quæ lumen aut feruorem attulerunt: sed etiam expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus: quia sæpè contingit, vt deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Imò etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus & spiritualis affectus, & hoc potissimùm in primâ hebdomadâ.

Præter quinque, alia possunt addi.

4 Præter quinque hæc Exercitia B. P. N. IGNATII possunt addi alia, vt in fine quinti Exercitij dicitur, vt de aliis peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus Inferni: & quidem hæc rarissimè omittenda videntur, quia multum habent momenti, vt auoceturanimus ab inordinato amore rerum harum visibi-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

visibilium: & in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, vt pariat spiritum salutis.

5 In fine cuiuslibet Exercitij semper fieri debet colloquium, vt in libro Exercitiorum præscribitur: nec tamẽ prohibetur, quin iuxta cuiusque deuotionem etiam in principio, & in medio alia colloquia, & petitiones fieri possint, imò etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cùm anima ex meditatione magis eleuatam se sentit: illa enim sunt aptissima colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, vt ipse affectus varius est. *Quando facienda colloquia.*

6 Interdum enim homo agit cum Deo, vt filius cum patre; interdum, vt seruus cum Domino; modò, vt amicus cum amico; modò etiam, vt reus cum Iudice; aliquando etiam petens aliquod donum; aliquando gratias agens de beneficiis acceptis; aliàs accusando se ipsum; aliàs communicando cum eo familiariter. *Varij modi agendi cum Deo.*

7 In quo notandum quod dicitur in tertiâ Annotatione ex viginti, hęc colloquia, quando fiunt cum Deo aut cum Sanctis, requirere maiorem reuerentiam, quàm ipsas meditationes & speculationes. In particulari verò colloquium secundum ad Christum vt impetret à Patre, explicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non vt est Deus, sed vt homo mediator & aduocatus, vt interpellet pro nobis. *Intelligentia tertiæ Annotationis ex 20.*

8 Ad-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Additiones 1. hebdomadæ quando dandæ.

8 Additiones, quæ in libro Exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ſunt pridie quàm incipiantur Exercitia (nempe meditatio, quæ dicitur trium potentiarum, & reliquæ) quia in iis agitur de multis, quæ adiuuant meditationem. Decima tamen additio poſſet differri in ſequentem diem, quia non eſt adeò neceſſarium vt detur illo die. Deinde ſequentibus diebus dandæ ſunt reliquæ Additiones, & Regulæ de diſcernendis ſpiritibus, quæ conueniunt primæ hebdomadæ, & quæ conuenire videbuntur exercitanti: quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id Inſtructoris iudicio permittitur.

Additiones exactè ſeruandæ.

9 Hæ Additiones curandum eſt vt exactè ſeruentur, quia ex ipſis valdè pendet fructus ſpiritualis Exercitiorum: quamquàm ex alterâ parte caueri etiam debet omnis exceſſus, & habenda eſt ratio perſonarũ & complexionum, vt ſi qui eſſent naturâ melancholici, nõ debent nimiùm coarctari, imò potiùs dilatandus eſt eis animus; & idem de perſonis imbecillioris valetudinis, & inſuetis ad hos labores: & ideò opus eſt prudentiâ & diſcretione. Experientia enim oſtendit, quibuſdam profuiſſe, quòd eis concederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis; aliis autem profuit ſeueritas & rigor, ſemper tamen mixtus ſuauitate.

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De confessione generali.

CAPVT XVI.

1 SIue qui se exercet, versetur in primis quinque Exercitiis, siue alia adiungantur, cùm iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomadâ vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem; & ad id seriò conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per Exercitia, quàm per Additiones iudicabitur; moneri debet, vt se ad generalem confessionem disponat. Et nisi Instructori nimiùm fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horã aliquid quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem. *Quando ad generalem confessionem excitandus.*

2 Vt autem hoc diligentiùs & accuratiùs faciat, indicandum est ei quantæ sint vtilitates huius confessionis generalis, de quibus vtilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quòd si nulla alia esset, hoc certè satis esse deberet, quòd experimur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valdè infirmo melioris vitæ proposito ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem con- *Indicandæ vtilitates confessionis generalis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, qui ſi non anteà, ſaltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum ſalutis æternæ adducere ſolent, multùm prodeſt, ſemel ſe ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere.

Quæ diligentia ſeruanda in huiuſmodi confeſſione.

3 Quam etiam ob cauſſam, etſi cauendum eſt à nimiâ anxietate in faciendâ hac confeſſione, ne ſemper deinde maneant ſcrupuli ac reliquiæ, vt quibuſdam contingit; tamen ex alterâ parte ſtudendum & conandum eſt, vt ita diligenter atque accuratè fiat, vt poſteà ſecura eſſe poſſit anima, ſe feciſſe quod in ſe erat: nam ſine hoc numquàm frui poterit illâ pace animi, & tranquillitate conſcientiæ, quam diximus. Ideò præter proprium ſtudium & diligentiam ipſius qui Exercitia ſuſcipit, iuuandus eſt etiam aliquâ viâ & methodo, nempe Directorio aliquo ad benè confitendum, cuiuſmodi iam multa extant bona & apta, ſi opus fuerit, & pro cuiuſque indigentiâ.

Quibus Nauarri Summa legenda.

4 Aliquando etiam, præſertim inſignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de ſtatibus, vt attentè conſiderent, quæ ad ſuum ſtatum pertinent. Sic enim meliùs videbunt in quibus defecerint, quæ ſi noſtri per ſe proponerent, fortaſſe non tantam iis fidem haberent, & poſſent putare eos eſſe nimios in vrgendis conſcientiis.

Cui facienda confeſſio generalis.

5 Hanc generalem confeſſionem, vt plurimùm, magis expedit non fieri ei qui tradit Exer-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Exercitia : si tamen qui suscipit, ei confiteri mallet pro suâ deuotione, vel Sacerdotum penuria, aut aliæ caussæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

De fine primæ hebdomadæ.

CAPVT XVII.

1 QVoniam, vt suprà dictum est, Exercitiorum hebdomadæ non dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis prætenditur; ideò huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citiùs vel tardiùs quisque contritionem, deuotionem, vel meditandi modum assecutus fuerit. Alij enim celeriùs, alij seriùs eò perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multùm proficiunt in viâ spiritus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta frequentant, aut qui multùm cupiunt statuere de modo vitæ suæ, in quo magis Deo Domino seruire possint, non esse diu detinẽdos in hac primâ hebdomadâ. Imò si fieri possit, quatuor aut quinque diebus absoluere eam debent. Contrà verò faciendum in iis, qui non ita dispositi sunt. Hi enim vt peccata sua defleant, & vt peccati turpitudinem ac fœditatem agnoscant, debent diutius in his exerceri, mutando sub-

Primæ hebdomadæ tẽpus quando contrahendum, aut prorogandũ. Annot. 4. ex 20.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

inde rationem victus somnique, & alia genera pœnitentiæ, vt habetur in Exercitiis Notabili tertio post Additiones primæ hebdomadæ.

2 Qui absolutis Exercitiis primæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquàm generaliter confessus fuerit, & communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam filij prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porrò ad communionem est ita etiam disponendus, vt ad eam accedat cum reuerentiâ, & fide, & gustu, & ob eam caussam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

De secundâ hebdomadâ; & primò de fine, qui in eâ prætenditur.

CAPVT XVIII.

Scopus Exercitiorum 1. hebdomadæ.

1 FInis & scopus, qui Exercitiis omnibus primæ hebdomadæ prefixus est, hic precipuè est, cognoscere quòd errauimus ab eâ viâ, quæ nos ducere debebat ad vltimum illum finem, cuius caussâ creati sumus; & consequenter dolere de tali & tanto errore, & concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, & in eâ semper perseuerandi.

2 In

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

2 In hac autem secundâ hebdomadâ finis est, proponere sibi Christum Dominum ac Saluatorem nostrum, vt veram viam, iuxta illud, quod ipse dixit: *Ego sum via, veritas, & vita*, &, *Nemo venit ad Patrem nisi per me.* *Finis secundæ.* Ioan. 14. 6.

Ipse enim est exemplar à Patre hominibus propositum, cuius imitatione emendemus & componamus mores nostros corruptos, & dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare cùm Christi vita sit perfectissima, & ipsa idea virtutis & sanctitatis; sequitur, vt quò vita nostra propiùs ad eam imitatione accesserit, ipsa quoque perfectior sit, imò & propiùs accedat ad vltimum finem suum, ideoque eò etiam felicior sit.

3 Propter hanc caussam hæc secunda hebdomada respondet viæ illuminatiuæ, quia Christus est sol iustitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; & ad hoc venit, vt illuminaret sedentes in tenebris, & vmbrâ mortis. Et quoniam peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt, & retrahũt à Christi imitatione, ideò hæc priùs eradicanda ex corde erant primis illis Exercitiis & meditationibus. *2. hebdomada respondet viæ illuminatiuæ.*

4 Dispositio quam B. P. N. IGNATIVS requirebat in iis, qui facturi essent Exercitia huius hebdomadæ, est, vt ostendant feruorem, ac desiderium progrediendi vlteriùs ad deliberandum de statu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel te- *Quænam dispositio in facientibus Exercitia requirebatur à S. P. N.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

pidè vellet, etiamsi cuperet progredi in meditationibus, melius esset eum differre ad vnum aut alterum mensem. Hoc enim negotium eiusmodi est, vt nisi cum feruore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum: requirit enim magnum, & fortem, & constantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat.

Quãdo quis non est admodùm capax.

5 Verum est, quòd si quis esset, à quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodùm capax, vel impeditus esset statu matrimonij, posset pro eius captu, aliquid addi de sequentibus hebdomadis, vt dirigatur in statu, in quo est, ad benè viuendum in eo.

Cum fame relinquendi.

6 Ceteros autem melius est relinquere cum fame, vt sciant adhuc sibi restare aliquid, quod faciant. Contingit enim sæpè, vt hac dilatione experientia ipsa apertiùs eis detegat suas necessitates & infirmitates; quod facit, vt deinde ardentiores & magis dispositi redeant.

De primis quatuor Exercitiis secundæ hebdomadæ.

CAPVT XIX.

1. Exercitiũ 2. hebdomadæ quid sit.

1 PRimum Exercitium in hac secundâ hebdomadâ, est de Regno Christi, quod tamen non computatur inter meditationes, quia

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quia prima est de Incarnatione Domini. Est igitur quasi fundamentum quoddam, aut proœmium totius huius tractatus; & summa ac compendium vitæ & operum Christi Domini, in eo negotio, quod ei commiserat Pater, de quo Esaias: *Opus eius coram illo.* & ipse Dominus: *Opus quod dedisti mihi, vt faciam.* Et addit quídnam id esset: *Clarificaui te super terram: Manifestaui nomen tuum hominibus.* Vocat autem omnes homines in societatem tanti & tam gloriosi operis, vnumquemque iuxta suum gradum. Ex quo iam incipit apparere diuersitas graduum in imitatione Christi.

Esai. 62. 11.

Ioan. 17. 4. & 6.

2 Dispositio autem, quæ requiritur in animâ eius, qui facit Exercitia, hæc est, vt quantum est ex suâ parte, tendat in id quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam & vires. Vnde apertè colligitur ex hoc iam loco, animam incipere præparari & disponi ad electionem status, quæ posteà suo loco expressiùs proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritus sancti hîc anima excitatur ad perfectionem, vt deinde hanc eamdem perfectionem eliciat & indaget in omnibus sequentibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis, & aliarum; & ita perfectionis semina, quæ hîc sparguntur, per illas deinde meditationes latenter crescant & promoueantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc benè notandum est Instructori pro suâ directione, non

Quæ dispositio necessaria.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quòd de hoc monere debeat Exercitantem, sed potiùs sinat res ipsas per se in eius animâ operari, vimque suam exercere.

Cui danda hæc meditatio.

3 Neque hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, sicut etiam quæ deinde sequitur de duobus vexillis, tradi possit etiam iis, qui non sunt facturi electionem, quoniam etiam hi eâ iuuari possunt: siquidem in genere tantùm agunt de iis, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri possunt in Dei obsequio pro cuiusque capacitate.

Quare in 2. hebdomadâ addatur vnum præludium.

4 In hac secundâ hebdomadâ notandum est, addi hîc vnum præludium. Nam cùm in primâ hebdomadâ primum præludium sit constitutio loci, hîc ante constitutionem loci ponitur quædam repræsentatio historiæ, seu mysterij quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligendum est, vt tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio, sic enim nihil differret præludium à meditatione; sed ita est accipiendum, vt in primo illo præludio proponatur historia generatim, & quasi tota in communi, vt sciatur materia, de quâ tunc cogitandum est, & anima incipiat in eâ actuari, & ad eam eleuari: deinde verò in ipsâ meditatione incipiat in singulis eius partibus immorari, easque ponderare & penetrare. Vt cùm quis coniicit oculos in tabulam aliquam pictam, in quâ sit varietas rerum pictarum, priùs vnico intuitu omnia confusè cernit, & scit

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſcit quid in eâ tabulâ contineatur; poſteà verò figit oculos in ſingulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ ſunt, eaſque ſigillatim meliùs & accuratiùs perpendit.

5 Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, ſumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, vbi myſteria vitæ Chriſti ordine poſita ſunt, diſtincta ferè ſingula tribus punctis: etſi ſimplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non poſſint in Euangeliis, explicatiùs tradi oportebit, additâ breui declaratione, vt dicitur 2. Annotatione ex 20. Vnde quod in meditatione Incarnationis & Natiuitatis etiam dicitur de contemplandis perſonis, & earum verbis & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus diſtributionem, quæ in fine libri ponitur, nempe cogitando hæc in ſingulis punctis, vt occurrunt ordine ſuo; non autem quòd neceſſarium ſit omnes priùs perſonas totius myſterij, deinde omnia verba eiuſdem, ac demum opera ſeparatim meditari; hoc enim, præſertim in quibuſdam meditationibus, pareret confuſionem. *Vnde ſumenda puncta harum meditationum.*

6 Quare hoc tantùm voluit B. P. IGNATIVS, regulam dare in ſingulis punctis, quò meditantis intentio ferri debeat, primùm quidem in ipſas perſonas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad verba, ſi priùs verba, vel ad facta, ſi priùs occurrant facta. Et ita, abſoluto *Cur meditatio in punctis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

vno puncto transeatur ad illud, eumdem ordinem in eo seruando.

Asia præterea addi possint puncta.

7 Ceterùm etsi hîc tantùm mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin possint etiam addi alia puncta, vt v.g. cogitationes, & affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, & præterea modus & finis mysteriorum, quæ occurrunt, caussa item, & effectus, tempus, & reliquæ circumstantiæ, vt fœcundior sit meditatio, & maior eius fructus.

De quinto Exercitio secundæ hebdomadæ, quod est, applicatio sensuum.

CAPVT XX.

De 5. Exercitio, videlicet de applicatione sensuum.

1 EXercitium quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valdè, & vtile, imaginando nos videre personas, & audire verba, aut strepitum si qui fit, vel tangere, aut osculari siue loca, siue personas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentiâ, & modestiâ, ac timore. Olfactum B.P.N. IGNATIVS refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrumque significat præsentiam quamdam rei, vel personarum, quas meditamur, cum gustu & amore earum tenero.

2 Quod

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

2 Quod autem hîc dicitur, factâ meditatione Incarnationis, & Natiuitatis, faciendam deinde separatim hanc applicationem sensuum, intelligendum est idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Christi. Quod non ita accipiendum est, quasi hanc applicationem debeamus habere seiunctam ab omni materiâ meditationis, sed vt præcipuus scopus circa mysterij considerationem sit sensuum applicatio.

Intelligentiâ illius Notandi post meditat. de Incarn. & Natiu. faciendam esse applicationē sensuum.

3 Differt autem applicatio ista sensuum à meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, & magis versatur in ratiocinatione, & omnino est altior: discurrit enim per caussas illorum mysteriorum, & effecta, & in eis inuestigat attributa Dei, vt bonitatem, sapientiam, caritatem, & reliqua. At verò applicatio non discurrit, sed tantùm inhæret in illis sensibilibus, vt in aspectu, & auditu, & reliquis eiusmodi, quibus fruitur & delectatur cum profectu spirituali.

In quo differt applicatio sensuum à meditatione.

4 Est autem eius duplex vtilitas, interdum enim cùm anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur, paullatim disponitur & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contrà, anima iam impinguata, feruens deuotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorum, descendens deinde ad hæc sensibilia, in omnibus inuenit pastum, & consolationem, & fructum ex abundantiâ amoris,

Eius duplex vtilitas.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

qui facit vt minima quæque, ac vel ipsi nutus, magnifiant, & materiam amoris & consolationis præbeant.

Vnde sumenda Christi mysteria.

5 In mysteriis Christi tradendis debet Instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, vbi, vt dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare qui magis versati sunt in meditando, iis satis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, vt ibi habentur, admonendo, vt semper eamdem formam teneant, quam primâ die. Cum aliis autem minùs versatis oportebit ad particularia magis descendere, accommodando præludia ad materiam, & introducendo eos, vt sciant sibi proponere personas cum suis circumstantiis, tum earum verba, & facta, &c.

De meditationum horis, lectione spirituali, & eo qui exercetur visitando.

CAPVT XXI.

Ex Notabili in die 2. 2. hebdomadæ.

Exercitanti quando danda relaxatio.

1 SI qui se exercet, fatigatus videatur, imò etiamsi non adeò fatigatus sit, tamen vt meliùs durare possit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi, & tunc omitti poterit meditatio, quæ fit mediâ nocte, & retineri aliæ quatuor horæ.

2 Po-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

2 Potest etiam in hac hebdomadâ, & sequẽtibus, post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potiùs nutriat, quàm intellectum nouitatibus exerceat, vt sunt aliqua ex operibus S. Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata. Si verò liber hic contineret aliquem tractatum de Christi mysteriis, non expediret, vt ea legerentur, de quibus posteà faciendæ sunt meditationes, sed de quibus iam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

De lectione in 1. hebdomadâ.

Ex Notab. 1.2. hebd. post medit. 1. diei.

3 Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltẽ esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes & perplexitates, quæ crebriorem visitationem requirunt.

Quando visitandus.

De electione, quanti momenti sit, & quis ordo in hac materiâ seruandus.

CAPVT XXII.

1 IN omnibus Exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem & discretionem spiritualem requirat, quàm electionis: quoniam hoc tempus expositum est diuersis motibus animi, & sæpè etiam erroribus, cùm homo nõ solùm à malo vincatur, sed plerũque etiam boni & recti imagine fallatur.

Electionis difficultas.

2 In

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Attendenda electionis necessitas, & gravitas.

2 In hac ergo materiâ illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vitæ. Nam si homo, vt rationalis, debet omnino suis actionibus ponere finem congruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalem; si hæc ergo in singulis actibus fieri debent, quantò magis in capiendo statu, ex quo scilicet consequuntur ferè omnia opera vitæ nostræ, ita vt, si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem consequuntur oporteat esse vitiosa.

Indifferentia ad electionē.

3 Deinde vt in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt oculus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Ecclesiæ oportet esse varios gradus & status. Huius autem diuisionis & partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Vnde Apostolus eodem loco: *Diuisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus: & diuisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus: & diuisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Ex quo constat, vt famuli à suo domino, suo quisque operi ac muneri destinantur; sic homines à Deo: ac proinde non debere hominē impedire in se ipso id quod Deus in eo & de eo agere vult; sed oportere vt ei fideliter seruiat in quacumque re eius maiestas voluerit.

1. Cor. 12.

Ibid. v. 4. 5. 6.

Vtilitas talis electionis.

4 Accedit etiam propria vtilitas, eaque magna,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

magna, quoniam pertinet ad ſalutem æternam. Nam etſi Deus nemini negat auxilium neceſſarium ad ſalutem, tamen non eſt dubium, quin iis multò abundantiùs gratiam ſuam, & lumen, atque opem communicet, qui non ſe in aliquem vitæ ſtatum ex libito ſuo intruſerunt, ſed eum elegerunt, quem præmiſsâ diligenti conſideratione putarunt eſſe iuxta Diuinum beneplacitum.

5 Denique ſi nos in tantâ re noſtro iudicio ac placito gubernare velimus, facilè in maximos & maximè pernicioſos errores incidemus: ſi verò Dei voluntatem executi fuerimus, ille vt pater & creator noſter, nihil de nobis ſtatuet, quod nobis vtile & ſalutare non ſit, imò verò etiam aptum & accommodatum nobis, quoniam ipſe noſcit figmentum noſtrũ. *Dei, non autem noſtra, ſequenda voluntas.*

6 Hæc igitur & alia in hanc ſententiam non ſolùm Inſtructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum ſtudium adhibeat; ſed multò magis ei, qui facit Exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeò neceſſariam. *Hæc omnia ſuggerenda.*

7 Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo ſeruetur, primò dicemus quales eſſe debeant, qui ad electionem admittuntur; ſecundò quales ij qui eos dirigunt; tertiò quæ ſint res, de quibus eſt electio; quartò quæ in eâ regulæ ſeruandæ; quintò, quis ſit ordo, & praxis electionis faciendæ. *Partitio ſequentium capitum.*

Qua-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur.

CAPVT XXIII.

Quinam ad electionem admittendi.

1 CIrca primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, vt coniugati, aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantùm iuuari debent, vt in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensurâ gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, vt habetur in septimâ parte Const. cap. 4. lit. F. vbi dicitur, quòd non nisi paucis, iisque huiusmodi, vt ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent huius perfectionis (cuiusmodi sunt leues naturâ & inconstantes, quos in primis explorare oportebit, nec vllo modo admittere ad electionem; aut quos constet habere passiones quasdã indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles) non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiæ, vt hæc omnia suppleret.

Necessarium est desiderium & petitio.

2 Secundò, præter naturam & mores aptos, requiritur etiam vt ille, cui datur electio, eam ipse desideret & petat. Et hoc omnino necessarium

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſarium eſt; & nullo modo alioquin dari debet, multò autem minùs ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquàm quòd, qui ſic affectus eſt, omnia quæ ei dicentur, cum ſuſpicione accipiet, & ideò iis iuuari non poterit; eſt etiam ea cauſsa, quòd in electione faciendâ multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cùm voluntas bona & feruens eſt: quare multò erunt maiores, cùm voluntas languet, & ideò numquàm eas ſuperare poterit.

3 Tertiò valdè expedit, vt qui ingreditur electionē, ſtudeat eſſe liber ab omni affectu inordinato, & planè ad omnia indifferēs: ad hoc verò vnū inclinatus, vt ſanctū Dei beneplacitum ſequatur, quodcumq; illud eſſe cognouerit. Quare ſi cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minùs autem ad paupertatem, non eſſet benè diſpoſitus, nec ſperādus eſſet bonus exitus in electione. Ille enim affectus auerſus à viâ perfectiori, & ad imperfectiorem cōuerſus intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui cōſentaneas. Ac cùm, vt dici ſolet, quidquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facilè fieret, vt exiſtimaret illā eſſe Dei voluntatem, quæ eſt ipſius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorū, aut ſaltem ad ſecundū, cui comparando ſeruiunt meditationes de Vexillis, & de Tribus claſſibus, & aliæ, de quibus infrà dicetur: & ideò eſſet in iis medita-

Electurus ſit ab omni affectu liber.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

meditationibus diutius retinendus, vt paullatim disponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propriâ diligentiâ, partim id à Deo petẽdo feruentibus orationibus. Quòd si ad hanc resignationem, & indifferentiam non peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est. Et tunc si ita expedire videbitur, procedendum in reliquis Exercitiis faciendis, vt si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel post breue tempus finis eis imponendus.

Quænam optima dispositio ad electionem.

4 Quartò omnium optima est illa dispositio, vt non modò non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id, quod perfectius est. Nam licet re ipsâ non id electurus sit, quia fortasse Deus eum non vocat ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, imò plurimùm proderit tale desiderium; ac proinde in his Exercitiis semper proponitur via perfectior, tamquàm magis optanda, & à Deo petenda. In quo valdè notanda est sententia quædam B.P.N. IGNATII, quæ inuenta est in quodam eius scripto, vbi ita ait, Debere Instructorem ita disponere eum, qui est in Exercitiis, vt omnino resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quàm ad præcepta, imò verò, quantum in ipso est, magis inclinatus sit ad consilia, si id maius Dei obsequium fuerit: & addit, Maiora vtique signa requiri ad statuendum,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dum, quòd ea ſit Dei voluntas, vt quis in eo ſtatu maneat, in quo ſatis ſit ſeruare præcepta; quàm vt viam conſiliorum ingrediatur, quia Dominus tam apertè ad conſilia exhortatus eſt, at verò in illo ſtatu magna oſtendit eſſe pericula.

5 Vltima eſt ea diſpoſitio, quam idem B. P. IGNATIVS eodem loco præcipit, nempe vt qui facit electionem colligat ſe totum intra ſe, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat ſenſus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit videre, aut audire, quod non de ſurſum ſit. Quibus verbis duo indicantur; primum, vt anima non ſinat ſe diſtrahi ad alias cogitationes, ſed hoc vnum agat, & huic vni intenta ſit, ceteris omnibus negotiis à ſe reiectis. Alterum eſt, vt in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non ſint è cælo, id eſt, nullas admittat, quæ ſapiant carnem & ſanguinem, aut aliquid humanum ac terrenum, quia omnia manare debent ex vno illo principio, quod eſt deſiderium gloriæ Dei, & exequendi eius voluntatem. Hic enim eſt verus ille ſumptus ad ædificandam turrim, de quâ eſt in Euangelio, & hoc magnam animæ fiduciam affert, quòd Deus non ſinet eam decipi, quia cùm eum in toto corde & in veritate quærat, numquàm ſe Deus ab eâ auertet, cuius ſcilicet tanta eſt bonitas, & amor in ſuam creaturam, vt etiam occurrat ſæpè non

Vltima diſpoſitio eſt S. P. N. IGNATII.

Annot. 16. ex 20.

Luc. 14. 28.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quærentibus. Quod licet ita sit, & ea sit perfecta electio, ad quam solius Dei amor impellit; tamen si præcipuus quidem esset amor Dei, sed præter illum aliquid etiam accederet, quod eôdem inclinaret, modò non repugnans Dei legi ac voluntati, & ex suâ naturâ bonum, vt pura consolatio propria, & quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eiusmodi, non propterea improbanda esset electio. Hæc tamen oporteret semper minùs esse præcipua, & minùs præcipuè mouere, & hæc ipsa ad Dei amorem referri.

Qualis esse debeat qui dirigit electurum.

CAPVT XXIV.

Officium tradentis Exercitia.

1 CIrca secundum, officium eius qui tradit Exercitia, in hoc particulari negotio est cooperari motioni diuinæ, eamque non præire, sed sequi; & ad hoc disponere animam eius qui facit Exercitia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam, vel ad aliam partem, vt dicitur in 15. Annotat. ex prioribus. Etsi enim ex naturâ suâ licitum est, ac meritorium etiam, hortari ad perfectiora; tamen

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

men vt eiusmodi deliberationes solidiùs fiant, & sine vllâ humanâ persuasione, multò melius est permittere, vt solus Deus cum suâ creaturâ tractet, nec aliquis tertius intercedat: & hoc maximè in Exercitiis, vbi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantæ rei, vt est status vitæ, non debet niti persuasione aut inductione humanâ, sed solâ Dei voluntate, alioqui metuendum esset illud, quod Dominus dixit: *Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur.* Et cùm in eiusmodi viâ per se arduâ, & deinde dæmonum inuidiæ expositâ, sine dubio secururæ sint multæ tentationes ac difficultates; non potest vllum auxilium ac subleuatio expectari ab homine, qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in cælum, & dicere possimus: Dominus solus dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, Eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum vsque in finem. Matth. 15. 13. Phil. 2. 13.

2 Ex quo colligitur, eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentè esse, vt fideliter peragat opus, quod ei commissum & creditum est; idque tantùm respiciat & cupiat, vt Dei voluntas & beneplacitum compleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio: hoc enim est immittere falcem in messem Dei. Et prætereà posset ali- Annot. 15. ex 20. *Indifferentia etiam dantis Exercitia.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quando præbere materiam tentationum exercitanti, quia maneret ſemper aperta dæmoni hæc porta ſuggerendi, quòd hominis inſtinctu ad religionem inductus eſſet. Perſuadeat autem ſibi, illud tutum fore, ac ſine periculo, quod indagauerit iuxta regulas ſanæ electionis. Tantùm diligens ſit in ſubleuando ac dirigendo, quem Dominus eius curæ ac fidei commiſit.

Eiuſdem vigilantia.

3 Vigilet in detegendis fraudibus, & paralogiſmis dæmonis, quoniam ex falſis principiis, qualia ille ſuggeret, ſequetur non niſi falſa concluſio.

Vt debet ingredi in electionem.

4 Animaduertat etiam contingere ſæpè, vt quis ingrediatur in electionem cum optimâ diſpoſitione, & tamen in ipſo articulo eligendi inſurgat in ipſo aliquis ſiniſter affectus, qui omnia perturbet, & ſuffocet bonum ſemen: & ideò cautus ſit & induſtrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

Quæ

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quæ sint res de quibus est electio.

CAPVT XXV.

1 CIrca tertium, illud certum est rem omnem, quæ sub electionem cadat, oportere esse bonam, siue sit negotium aliquod particulare, siue status totius vitæ. *Electio sit bona.* Ex introductione ad eligendarũ rerum notitiam.

2 Electio autem status versatur circa duo, sítne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia. *Electio status.*

3 Si consilia sequenda, num in religione, an extra eam. Quamquàm enim vix iam extra religionem seruari possunt, tamen potest esse talis natura, vt non sit valdè idonea ad communitatem vitæ, & obedientiam, & tamen possit seruare paupertatem & castitatem. *Si consilia sequenda. quid agendum.*

4 Tertiò si in religione, restat etiam in particulari quis ordo eligendus, quia alios vocat Dominus ad maiorem solitudinem, alios ad iuuandos proximos, & ipsa naturalis complexio vel corporis vel etiam animæ alia alij instituto aptior est. *Si in religionem ingrediendum, quænam eligenda.*

5 Quartò electâ peculiari religione, deliberatur etiam de tempore & de modo id exequendi. *Temporis electio.*

6 In eligendâ hac autem vel illâ religione, cauendum est primò, ne eligatur aliqua iam cor- *Quid cauendum in electione religionis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

corrupta, vel in quâ non vigeat obseruantia. Secundò inter illas ipsas, in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius: in quo diiudicando est optima doctrina S. Thomæ 2.2. quæst. 188. artic. 6. & habenda est maximè ratio personæ, non solùm iuxta vires & propensionem, sed etiam iuxta dotes & talenta, quæ habet propter maius Dei obsequium.

Difficultas vocationem exequendi.

7 In tempore autem exequendi diuinam vocationem est interdum peculiaris difficultas, quoniam in his, quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinari quantùm potest, & caussas morarum innectere, seque ipsam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem profligare in Exercitiis, & cogitare quod ait S. Ambrosius: *Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.* Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus & patre: valetque illa ratio: Si aliquando, cur non modò? & si non modò, fortasse numquàm. Nunc enim recens est Dei motio, & eius auxilium, posteà verò facilè fieri potest, & fit quotidie, vt refrigescat hic spiritus, & sic multò difficilius erit resistere pugnæ carnis & diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

Quid si eligat seruare præcepta.

8 Si quis verò eligat seruare præcepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in quâ ratione viuendi ea seruet: quæ singula discu-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſcutienda ſunt, vt eò meliùs, & cum maiori luce vita inſtituatur.

9 Denique in aliis particularibus negotiis, vt in ſuſcipiendâ aliquâ re, vel non ſuſcipiendâ, vtendum eſt his iiſdem regulis, ſumendo ſcilicet eam partem ipſarum, quæ ſufficit pro qualitate rei. Modus autem, ſeu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, eſt omnia metiri ex Dei honore, nullo habito reſpectu ad proprias commoditates, maximè temporales, vt intentio ſemper in Deum recta ſit, nec inflectatur ob aliquid terrenum. *In aliis particularibus vtendum iiſdem regulis.*

De tempore triplici ad electionem rectè faciendam.

CAPVT XXVI.

1 CIrca quartum declaranda ſunt tantùm tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum: nam his benè cognitis, nihil ferè aliud deſiderari poſſe videtur. Tempora autem dicuntur, quia cùm tales anima motiones ſentit quales ibi deſcribuntur, tunc aptum eſt tempus & opportunum electioni. Ac de primo quidem tempore pauca ſunt dicenda, cùm ſcilicet adeò clarè conſtat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidem de eâ poſſit, pro cuius exemplo ponitur voca- *Tria tempora electionis.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tio Matthæi, & Pauli. Et quamuis iam non contingant eiusmodi vocationes ita miraculosæ, tamen & legimus & videmus quasdam, quę quodammodò ad eas videntur accedere tantâ claritate & satisfactione spiritus, tamque certâ illustratione diuinæ voluntatis, vt ne in has quidem videatur cadere posse dubitatio. Sed hæc vocatio nimis extraordinaria est, nec cadit sub regulam, & ideò nec à Deo petenda, aut expectanda est: & ob hanc etiam caussam, cùm tam rarò accidat, non multùm est in huius primi temporis consideratione insistendum, & obiter dumtaxat declarandum ei qui facit Exercitia.

Secundum tempus magis ordinarium.

2 Secundum igitur tempus est magis ordinarium, cùm scilicet animus inspirationibus & motionibus internis agitur, iisque tam efficacibus, vt sine vllo intellectus discursu, aut ferè nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem & ad perfectionem.

Tertium tempus.

3 Tertium tempus est, cùm intellectus ratiocinando, & ponderando rationes pro vnâ & alterâ parte, veritatem clariùs aspicit, & veluti lumen voluntati præfert, vt voluntas id demum eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit iudicatum.

Com-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Comparatio secundi temporis faciendæ electionis cum tertio.

CAPVT XXVII.

1 ITaque etiam si hæ duæ potentiæ animæ ita coniunctæ sint, vt vna sine alterâ in eligendo operari non possit; est tamen hæc differentia, quòd in primo & secundo tempore voluntas præcedit, intellectus verò sequitur, & ab eâ trahitur sine vllo suo discursu, aut cunctatione; in tertio autem præcedit intellectus ipse, tamque multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc supposito, quòd motio illa sit immediatè à Deo, sine dubio excellentior via est & altior, cùm voluntas diuinitus illustrata præcedit ac trahit intellectum: quia etiam Aristoteles, vt refert S.Thomas, ita ait; Illis qui mouentur secundùm instinctum diuinum, non expedire consiliari secundùm rationem humanam, quia mouentur à meliori principio, quàm sit humana ratio. Sed posterior via, nempe per ratiocinationem & discursum, est securior & tutior.

Differentia voluntatis & intellectus in electione.

2 Pro notitiâ autem primi & secundi temporis, quando scilicet, vt dictum est, anima af-

Quid in primo & secundo tempore.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

flatu diuino permouetur, declarandum est exercenti se, quid sit consolatio, & quid desolatio, de quâ vtraque agitur in tertiâ & quartâ regulâ discernendi spiritus.

Quid sit consolatio.

3 Hæc autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter, cuius natura est, vt dum præsens est, facilè exerceantur actus virtutis, imò cum delectatione & gustu, & cum inflammatione affectus: contrà verò facit, vt opera carnis desipiant, & insuauia videantur. Eius partes vel modi varij sunt, vt pax & quies quædam interior, gaudium spirituale, lumen, & clarior cognitio rerum diuinarum, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conuersio ad cælestia, calor sancti amoris, & si qui sunt similes alij effectus vel affectus, qui sunt omnes à spiritu bono.

Quid desolatio.

4 Desolatio contrà est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus vel personis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ sunt omnia à spiritu malo.

Quæ obseruanda in his temporibus electionem facturo.

5 Hoc igitur posito, ad cognoscendum, vtra ex duabus partibus, de quibus cõsultatur, magis placeat Deo; debet homo in se ipso notare, & animaduertere, quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio, & tranquillitas animæ: & contrà desolatio, cùm eam sentit, ad quam partem eum magis incli-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

inclinet. Et cùm his temporibus contrariis videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, & tristitiâ, & torpore: contrà verò proprium est boni Spiritus, afferre animæ lætitiam, & tempore lætitiæ cum eâ tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valdè opportunæ sunt hoc tempore, & sine illis ferè ambulabitur in tenebris.

6 Est etiam altera quædam praxis huius rei, quam ponit B.P.N. IGNATIVS illâ similitudine eius, qui præsentat Principi suo genus aliquod cibi, vt exploret quàm ei arrideat. Sic anima cum profundâ humilitate, & feruenti amore, ac desiderio gratificandi Deo, offerat ei diuersis temporibus modò vnam modò alteram rem, obseruans quænam ex illis à Deo magis accipiatur & admittatur, dicens semper: Domine quid me vis facere? Quod non solùm ore, aut leuiori mentis affectu, sed toto corde, & multis cordibus, si tot haberet, ei dicendum, & sentiendum est. *Similitudo S. P. N. IGNATII.*

7 Porrò inter alia indicia diuinæ voluntatis vocantis ad statum perfectiorem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tan- *Optimum signum Dei vocantis ad perfectionē.*

tum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tum pecuniæ ſpiritualis, quantum neceſſe ſit ad ædificandam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, id eſt, ſi ſentit labores huius vitæ, qui aliis ita graues videntur, & ipſimet anteà ita videri ſolebant, nunc leuiores & faciliores reddi, ſic vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, caſtitatis obſeruãtia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeò grauis ei videatur, vt de ſe ipſo ſcribit S. Auguſtinus in libris Confeſſionum. Secundum eſt indicium, ſi hæ cogitationes pergunt ſemper mouere ad bonum. Satanas enim licet ab initio diſſimulet, in progreſſu tamen non poteſt diu ſe celare, quin incipiat depromere ſuum venenum.

De ſignis boni, & mali ſpiritus.

8 Denique de eiuſmodi ſignis boni vel mali ſpiritus optimè & valdè dilucidè agitur in regulis diſcretionis ſpirituum poſterioribus libri Exercitiorum: agit etiam Gerſon in libro de probatione ſpirituum, & S. Bonauentura de proceſſu relig. c. 18.

Quando ad 3. tempus progrediendum.

9 Atque hæc hactenus de primo & ſecundo tempore electionis: in quo ſi ita conſtet de diuinâ voluntate, vt anima planè confirmetur & ſtabiliatur, nec deſideret maiorem certitudinem, poteſt hîc conquieſcere: ſin verò non ſufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De modo priore & posteriore bonæ electionis faciendæ.

CAPVT XXVIII.

1 TErtium tempus in libello Exercitiorum duobus modis distinguitur, qui vocantur modus prior & modus posterior bonæ electionis; prior sex punctis, posterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est vltimus modus, qui in hac materiá tradi possit. *Quot modis tempus 3. distinguatur.*

2 Pro his autem duobus modis benè eligendi, sicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non est locus electionis, cùm scriptum sit Eccles. 2. 2. *Ne festines in tempore obductionis.* Quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset vt progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferueat, & redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in eâ perspici potest. *Quid in his modis eligendi requiratur.*

3 Suppositâ ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vnâ parte commoda, ex alterâ parte incommoda prouenientia ex eâ re, de quâ agitur, & singula benè æstimanda & examinanda, vt videatur quænam præponderent. *Positâ animâ tranquillitate quid faciendum.*

4 Tantùm illud obseruandum, & actuan- *Rationes vnde petendæ.*

dum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dum hîc, quod suprà attigimus, nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficisci ex illo principio Diuini obsequij; nec admittendos esse in hac consultatione respectus humanos, aut terrenas cogitationes.

Electio 3. temporis, alias confirmat.

5 Notandum est etiam, quòd hi duo modi quibus tertium tempus distinguitur, non solùm tunc adhibendi sunt, cùm in secundo tempore nihil conclusum est; sed etiam si facta sit electio confert ad eam magis confirmandam & stabiliendā. Si enim anima certa esset, quòd illa motio secundi temporis esset à Deo, sine dubio nihil ei esset amplius requirendum: sed quia satanas transfigurat se aliquando in Angelum lucis, ideò hæc generalis regula esse debet, valdè periculosum esse, cùm homo vult se gubernare tantùm per motus voluntatis, & sensus quosdam interiores, non adhibendo considerationem debitam. Et ideò probatio & examen fieri debet per lumen, quia, vt dicit Apostolus, *Omne quod manifestatur, lumen est.* Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam ipsa humana ratio, adiuta tamen & illuminata lumine fidei, quæ ipsa quoque à Deo est: & non potest vnum repugnare alteri, quia necessarium est, vt verum vero consonum sit.

2.Cor.11.14.

Ephes.5.13.

Aliud signũ mali spiritus.

6 Itaque hoc etiam signum est spiritus mali, quando refugit hoc examen, quia amat tenebras, & non vult venire ad lucem, vt non arguan-

Ioan.3.20.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

guantur opera eius. Hanc igitur ob caussam hic modus eligendi securior est, quia ratio fide illuminata, & Ecclesiæ Catholicæ doctrinâ instructa suo officio fungitur; & cùm totas vires suas, & quidquid potest, exponat in inquirendâ Dei volũtate, fideliter facit, quod in ipsâ est. *Ex reg. 13. ad motus animi discernendos.*

7 Si verò ad has rationes adiungatur etiam experientia, quam quis habeat suæ infirmitatis, vt manifestè sentiat salutem suam in sæculo exponi magno discrimini, non est dubium, quin securiùs etiam res procedat. *Experientia suæ infirmitatis.*

8 Quòd si præterea rationes istæ confirmentur per aliqua signa secundi temporis, quæ superiùs diximus, nempe pacis, consolationis, &c. gustum, tum verò anima maiorem etiam satisfactionem & claritatem accipit. *Maior animæ lumen.*

9 Quæret aliquis, quid faciendum sit, si fortè contingat, vt secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio verò tempore in alteram contrariam vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, & per rectam rationem, & æstimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quòd si constaret clarè, quòd ratio astipuletur electioni tertij temporis, securius est eam sequi, quia non est certum an motio illa secundi temporis sit à Deo, & tunc maximè cùm ratio aliud suadet. Contrà verò si rationes, quæ tertio tempore mouent, essent debiles, motiones autem secundi *Quid sit. tempore fit inclinatio.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

di temporis benè examinatæ iuxta regulas videntur esse à Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenda: licet enim priùs clarè non constaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus meliùs agitatis & discussis, accedente rationis testimonio potest fieri vt constet.

De praxi & ordine electionis.

CAPVT XXIX.

Praxis electionis.

1 REstat nunc vltimum, nempe tota praxis, & ordo proponendi electionem, & manuducendi eum, qui facit Exercitia. In primis igitur hoc valdè notādum est, quod etiam suprà indicamus, iam tum ab initio huius secundæ hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de Regno Christi, quæ mentem erigit à terrenis & fluxis ad Saluatoris imitationem desiderandam: quæ quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo, qui se exercet, excitando eum, & dirigendo ad id quod perfectius est per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circumcisionis, & alias, in quibus ita instruendus est, vt concipiat desiderium assimilandi se filio Dei, & prætereà quàm maximam possit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

fecit. In hac autem contemplatione de regno Christi, existimandum non est, verba illa, *Attestans coram infinita bonitate tuâ*, &c. voti vim habere, cùm Annotatione 14. ex 20. sit peculiaris admonitio, ne quis vacans Exercitiis voto se facilè obstringat.

2 Deinde quarto vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud Exercitium pueri IESV, cùm remansit in templo, in quo vt dicitur in libro Exercitiorum, cœpit dare exemplum huius Euangelicæ perfectionis, quando patre putatiuo, & naturali matre relictis voluit occupari in iis quæ æterni Patris essent.

4. vel 5. die inchoanda meditatio electionis.

Præluc. circa elect. statuum.

3 Igitur ad disponendam animam electioni faciendæ, post hanc meditationem datur primò Exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum classibus, quæ ad hoc tendit, vt iuxta eas qui in Exercitiis est se examinet, & cognoscat affectum suum erga res mundanas: & si in primâ, vel secundâ classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, vt se transferat in tertiam.

Exercitans disponendus ad electionē.

4 Ad maiorem autem intelligentiam harum trium classium, notandũ est hoc in omnibus supponi, modum illum, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, ita vt obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam, vel relinquendam, quod tamen dicitur in tertiâ

Pro intelligentiâ maiori trium classium.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classe. Est ergo hic modus, vt quando v.g. aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, & vitioso negotiatur.

Alia notanda.

5 Secundò notandum primam & secundam classem ita inter se differre, quòd vtraque habet quidem voluntatem quamdam infirmam & remissam exuendi affectum ad rem illam, sed prima classis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de mediis; secunda verò aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placent, non autem iuxta Dei voluntatē ac beneplacitum; & ideò videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, vt priuetur re illâ quam amat. Tertia porrò ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantùm inquirit an placeat.

Finis meditationis 3. classium.

6 Et sic patet totam hanc meditationem eò tendere, vt ostendat animæ quàm turpe & peruersum sit, si non solùm exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, & se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet, illam esse voluntatem admodùm debilem, quia verè vult & non vult.

Alia quoque similitudines effingendæ.

7 Vnde quia res hæc tanti momenti est, præsertim ad disponendam animam electioni iam vicinæ, posset etiam qui Exercitia sumit, ad maiorem claritatem, præter hanc similitudinem trium mercatorum, effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, vt v.g. si essent

tres

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tres ægroti, qui ſanari quidem omnes cupiunt, ſed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abſciſſionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, ſed quas ipſe probet ac iudicet, non eas quæ aptæ ſunt eius morbo, vt v.g. ſi nollet abſtinere à vino, aut ſimilibus. Tertius denique ſe totum medico permittat, vt & diætam imperet, & vrat, & ſecet ipſa etiam membra, ſi opus ſit.

Poſteà electionem facturo proponantur tres gradus humilitatis.

8 Porrò ſimul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, & de tribus claſſibus, vel ſi ita melius videatur ſequenti die, poſt meditationem de tranſitu Chriſti à Nazareth, & de eius baptiſmo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, vt quemadmodùm dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verſet: ſimul tamen vnum, vel duo myſteria vitæ Chriſti eodem die ſicut in reliquis diebus, meditanda ſunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certâ horâ alicuius meditationis, cùm non contineant, niſi vnum punctum præcipuum, ſcilicet deſiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum eſt extra meditationem, imò etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, vt ibidem dicitur.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De ipsâ electione iuxta rationem secundi temporis.

CAPVT XXX.

Præludium electionis declarandum.

1 HIs peractis accedendum iam propiùs est ad electionem, & in primis declarandum præludium electionum, quod ferè coincidit cum fundamento posito ante Exercitia: & ideò, qui benè illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

Exploranda exercentis voluntas.

2 Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferētiam, de cuius necessitate suprà locuti sumus: & si magis propendere ad imperfectiorem statum animaduerterit, explicet ei illud Notabile, quod est in Exercitiis post tres classes, vt scilicet qui sentit affectum repugnantem paupertati reali, petat à Deo, vt ipsum potiùs inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurua flectenda est in contrariam partem, vt deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materiâ, cùm illa pars sit securior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, & simul vacandum electioni, ad quam diri-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dirigendam, danda ſunt tria illa tempora rectè eligendi, voce vel ſcripto, vt magis videbitur Inſtructori.

3 Electio autem ita peragenda eſt, non vt electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis, ſed poſt peractam vnamquamque meditationem, vel in aliquâ eius parte, cùm animus iam quietus eſt, tunc tempus proprium eſt agendi, & ratiocinandi circa rem propoſitam. Et ideò diligenter curandum eſt, vt meditationes, quemadmodùm diximus, de Chriſti vitâ diligenter fiant ſuo tempore. Nam ſi quis omiſſis ſuis meditationibus vellet ſe totum dare cogitationi de electione ſtatus, non benè faceret; idque ei damnum afferret: quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur à terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem & cognoſcendam, & amplectendam, & ad ſuperanda omnia impedimenta: & contrà ſi ceſſaret à meditando, obſcurior fieret & infirmior.

Quomodò electio peragenda.

Ex 3. temp. bonæ elect.

4 Quare, vt dictum eſt, dandum eſt ſuum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate myſteriorum occurrunt; & ſuum deinde tempus electioni, ne ſi anima tota occupetur in hoc negotio, hæc vna cogitatio exſugat & exhauriat quodammodò ſuccum & florem deuotionis, & ita reddatur languidior.

Miſcenda electioni meditatio.

5 Quòd ſi adhuc magis in particulari quæratur, quomodò hoc faciendum ſit, dicendum,

Peculiaris modus in electione tenendus.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quòd si in secundo tempore eligendi versetur, debet qui deliberat sine vllâ suâ ratiocinatione, aut discursu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, & in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suæ viam consiliorum, & obseruare an sentiat in animâ suâ motus aliquos consolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mandatorum; & hoc idem circa eam obseruare.

Non est necessaria particularis meditatio.

6 Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, vt paullò antè dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus & orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obseruando motus prædictos; nihil discurrendo per se, sed tantùm audiendo vocem Domini, & se ad eam audiendam, & ad motum illum accipiendum disponendo, quantùm poterit; maximè renouando sæpè resignationem, & desiderium cognoscendi diuinum beneplacitum, & hoc semper curando, vt cesset omnis propria voluntas, aut inclinatio.

Exigenda ratio motionum exercitantis.

7 Cùm autem venerit Instructor, exigat ab eo rationem huiusmodi motionum: & si boni vel mali spiritus signa deprehendat, vtatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis præcipuè, quæ secundæ hebdomadæ conueniunt: & declaret ei quantum satis esse iudicabit

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bit ad ipsum dirigendum vel erigendum si opus fuerit. Et si benè procedere hac viâ videbit, aliâ meditatione propositâ hortetur, vt eamdem viam teneat circa electionem propositam, vt experiatur an durent eædem motiones, an aliæ contrariæ succedant: quòd si contrariæ occurrerint, conetur discernere per prædictas regulas, quæ sint bonæ, quæ malæ.

De electione iuxta priorem & posteriorem modum.

CAPVT XXXI.

1 SI hoc secundo tempore non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in se sentit, vel sentit in vtramque partem; adhibendi sunt modi tertij temporis, prior & posterior, qui declarandi erunt, vt cùn priori modo aliquid constituerit, idem deinde expendat posteriori: & si idem resultet ex vtroque, id bonum signum est bonæ electionis. *Quid si hoc secundo tempore non conficitur electio.*

2 Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantùm meditatio ex iis, quæ secundâ hebdomadâ proponuntur cum suâ repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni. Idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptismi, quæ ponitur *Vna detur meditatio tertio tempore.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quintâ die. Quamquàm, cùm hoc non præcipiatur, credi potest quòd permittitur Instructori, vt vnam vel duas in die det meditationes, vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam sentiat, & prout indigeat tempore ad faciendam hanc discussionem.

Notet scriptorationes.

3 Monendus etiam erit, vt notet scriptorationes, quæ se offerunt pro vtraque parte, idque seorsim. Nam rationes omnes cuiusque partis simul collectæ magis veritatem ostendunt, & maiorem vim habent admouendum. Has verò cum Instructore conferre debebit, vt ab eo meliùs dirigi possit.

Non obruendus exercitantis animus.

4 Porrò illud etiam cauendum Instructori, ne in hoc negotio per se tam difficili & laborioso nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet & fatiget: quin potiùs sinendus est aliquando respirare, ne semper affligatur, aut absorbeatur tristitiâ, aut tædio, & desperatione abiiciat se ipsum. Quod tunc maximè metuendum est, cùm præter propriam infirmitatem & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes: difficile est enim releuare eiusmodi cor, cùm semel conciderit.

Vt sustinendus qui non promptè vocationi diuinæ respondet.

5 Imò verò etiam si quis cernereturminùs promptè respondere diuinæ voluntati, nec se vincere vt deberet, sustinendus tamen patienter esset, & expectandum, vt paulatim & quasi pede-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

pedetentim ſuperet obices illi oppoſitos. Et in hoc etiam imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia ſuauiter diſponit, & longanimiter exſpectat animæ moras in veniendo ad eum.

6 Denique hoc etiam aduertendum, quidquid eliget ſecundo vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur Annot. decima-quartâ, & præſertim in ſecundo tempore. Sępè enim in illo calore vel conſolatione fiunt vota, quæ deinde diſplicent. Et hoc præſertim ſeruandum cum iis, qui naturâ ſunt feruenti, & præcipiti, vel parùm ſtabili. Sed tamen ſi electio facta eſſet maturo conſilio, vt cum magnâ claritate, & indiciis haud obſcuris diuinæ vocationis, præſertim ſi ætas, aut natura hominis non eſſet ſuſpecta, & hic ſuam electionem voto firmare cuperet, vt ſe meliùs muniret contra oppugnationes carnis, & mundi, & ſatanæ; non poteſt Inſtructor, nec debet eius deuotionem impedire, ſicut nec ad id vllâ ratione impellere.

Tempore electionis nullũ votum emittendum.

De oratione poſt factam electionem.

CAPVT XXXII.

1 VLtimum eſt in hac electione id quod in libello Exercitiorum ponitur in vltimo

Quid poſt electionem factam peragendum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

puncto, vt homo post conclusam electionem ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit mentem suam confirmari in electione iam factâ, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immissas, ita vt Deus approbare videatur quod factum est, & promittere vires ad exequendum; id est optimum indicium, & haberi debet tamquàm sigillum totius electionis.

Quid cùm electio à malo spiritu tentatur.

2 Si verò motiones, vel affectus, vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quæ infirmarent electionem factam; & examinatæ iuxta regulas suprapositas, viderentur à malo spiritu, vel saltem essent dubiæ, non est mutanda electio.

Quid si sit à bono spiritu.

3 Si autem clarè appareret esse à bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, & electionem denuò faciendam.

Quid si in oratione nihil notabile acciderit.

4 Quòd si in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, & voluntas eligentis in suo proposito perseuerat; non est electio in dubium reuocanda, sed ita putandum est voluisse Deum per discursum rationis voluntatem suam inueniri.

Quid

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quid agendum Instructori cùm sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

CAPVT XXXIII.

1 CEterùm illud quoque interdum contingere solet, vt Exercitia sumens hallucinetur in electione faciendâ: & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem, imperfectiorem eligat, idque à Spiritu sancto esse putet, nec ab eo dimoueri possit. *Quid cùm exercens hallucinatur.*

2 Tunc igitur prudentiæ est, vt Instructor non multùm reluctetur (quod frustrà faceret) sed neque ex alterâ parte confirmet electionem factam, ac potiùs ostendat sibi non valdè satisfecisse, sed sperare, quòd progressu temporis Dominus ei clariùs indicabit voluntatem suam, & sic eum relinquat aliquantùm dubium, & incertum de tali electione. Deinde etiam instruat quomodò disponere se debeat, ne aditum claudat diuinæ luci. *Erigendus est.*

3 Sæpè enim experientia monstrauit quosdam, qui ipso conflictu Exercitiorum succubuerant; deinde extra Exercitia commodiùs veritatem agnouisse: idque ex iisdem principiis, *Multi extra Exercitia veritatem agnouerunt.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

piis, quæ hauſerant in ipſis Exercitiis: ſiue quia dæmon acriùs oppugnat in illo articulo electionis, ſiue quòd natura ipſa (præſertim in iis qui timidiores ſunt & puſillanimes) vt in illâ quaſi agoniâ quodammodò opprimitur & ſuffocatur, ita cùm deinde quodammodò reſpirat, eſt meliùs diſpoſita ad ratiocinandum, & percipiendum lumen Dei: ſiue denique, quia experientiâ deinde cognouerunt, ſe non eam vitam poſſe in ſæculo tenere, quam fortaſſe in Exercitiis vel ipſi ſibi finxerant, vel eis dæmon perſuaſerat.

De iis qui iam ſtatum habent.

CAPVT XXXIV.

Methodus reformationis vitæ.

1 POſt tractationem de electione, ponitur à B.P.N. methodus quædam de emendatione ſeu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti eſt pro iis, qui iam ſunt in ſtatu immutabili, vel ſaltem quos Deus non vocat ad mutationem ſtatus. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abuſus, qui etiamſi non ſint peccata, ſaltem ſunt origo multorum malorum.

Fructus huius doctrinæ.

2 Hac verò doctrinâ id agitur, vt multi, qui iam vxorem & familiam habent, licet in ſæculo maneant, ſuo tamen modo perfectionem

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nem ſectentur, ad quam nos quoque inuitare & perducere eos debemus ex vocatione noſtrâ, itaque paſſim iubent Conſtitutiones noſtræ. Neceſt dubium, quin ſi proximos iuuare conaremur ac dirigere ad hanc formulam quæ hîc expreſſa eſt, valdè inſignis fructus ſequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valdè commendatum eſſe deberet.

Quis modus tenendus in iuuandis firmum ſtatum habentibus.

3 Cum his igitur hunc modum tenere oportet, vt præter Exercitia ordinaria de Myſteriis vitæ Chriſti, dentur etiam illa de duobus vexillis, & tribus hominum claſſibus, imò etiam Præludium electionum. Hæc enim licet non adeò neceſſaria ſint, vt iis qui de toto vitæ ſtatu deliberaturi ſunt, non poteſt tamen dubitari quin valdè ſint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipſorum ſaltem ſtatus ac conditio eſt capax.

Tertius modus eligendi iis vtilior.

4 Ceterùm ſecundus modus eligendi non valdè ad hoc negotium pertinet, ſed potiùs tertius modus, eiuſque membrum vtrumque. Res autem inſtituenda ita eſt, vt ſingula puncta diſcutiantur, v.g. de familiâ, vel de expenſis: & poſt deliberationem factam de vno puncto, tranſeatur ad aliud: in ſingulis autem maius vel minus tempus inſumatur, vt fuerit negotij grauitas, vel difficultas. Aliquando enim vna hora, aut etiam plures in vno puncto inſumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in vnâ horâ concludentur.

De

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

De tertiâ hebdomadâ.

CAPVT XXXV.

In 3. hebdomadâ stabilitur vita melioris electio.

1 IN tertiâ hebdomadâ stabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris iam facta; & voluntas seruiendi Deo, proposito tanto & tali exemplo, nempe passione Domini & Saluatoris nostri. In eâ enim omnes eius virtutes multò insigniùs atque excellentiùs elucent, & efficaciùs nos inuitant ad sui imitationem. Itaque magnus hîc thesaurus recõditus est. Vnde videmus Sanctos omnes in hac potissimùm parte se exercuisse, vt apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideò in hoc etiam oportet meditantem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animæ cibus.

Idem ordo harum meditationum, qui in 2. hebdomadâ.

2 Ordo & discursus harum meditationum est idem, qui in præteritâ hebdomadâ, nempe intuendo personas, dicta, & opera. Debet tamen, iis præsertim qui non adeò sunt exercitati, aperiri via in hac materiâ per illa puncta, quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur, à quibus, & propter quos.

Quomodò in compositione loci quis se statuat.

3 In compositione loci debet qui meditatur, ita se constituere, quasi præsens esset mysterio illi dum ageretur; & quidẽ ac si gestum esset propter se solum, iuxta formã illam Apostoli:

Fondo librario anticò dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſtoli: *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.* Gal.2.20.
Itaque debet anima ita ſe reſpicere, quaſi ipſa cauſſa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeſſus eſt: deinde videre, quidquid bonorum ſpiritualium, quidquid gratiæ, & quòd ab æternis malis liberata ſit, quòd æterna bona ſe conſecuturam ſperet, hæc omnia ex Chriſti meritis ſibi proueniſſe: imò etiam conſiderare, Chriſtum, dum illa pateretur, habuiſſe ante oculos & nos & noſtra peccata in particulari omnia, & pro iis oraſſe, eorumque remiſſionem, & gratiam nobis impetraſſe.

4 Quamquàm autem affectus compaſſionis eſt valdè bonus, debetque & peti cum inſtantiâ, & deſiderari cum humilitate, & excipi cum gratiâ; debent tamen ſimul etiam curari alij affectus, qui ſunt vtiliores ad profectum noſtrum ſpiritualem. *Affectus curandi.*

5 Primus autem eſt, quanta res ſit offendere Deum, quando ad ſatisfaciendum ei diuina ſapientia dignum putauit adhibere ipſum Filij ſui ſanguinem & vitam. Ex quo etiam naſcitur ſummum odium peccati, quod præſertim ab illâ iuſtitiâ tam ſeueris pœnis vindicetur. quia ſi hoc in viridi, quid in arido? *1. Odium peccati.*

6 Secundò cognoſcenda & veneranda eſt bonitas & ſapientia Dei infinita, quæ tam aptum medium inuenit, vt hominum corda amore ſuo liquefacta ad ſe attraheret iuxta *2. Cognitio bonitatis Dei.*

Apo-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Rom.5.8. Apostolum: *Commendat caritatem suam Deus in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus*, &c.

3. Spei confirmatio. 7 Tertiò, hic etiam confirmatur spes nostra, quia, vt ait S. Augustinus, Qui dedit quod plus est, nempe vnigeniti sui sanguinem, dabit & gloriam æternam, quæ minus est sine dubio. Et ideò hic Christi sanguis tenendus vt arrha & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

4. Amor in Deum. 8 Quartò, & omnium maximè, inflammatur amor in Deum consideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficij nobis dati, & dati tali modo.

5. Inflammatio ad imitationē Christi. 1. Pet. 2. 21. 9 Quintò, sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, vt ait S. Petrus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius.* Turpe enim esset, & intolerabile, cùm ille, vt nos pro nostrâ ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti; si nos, quorum salus agitur, recusemus.

6. Zelus animarum. 10 Denique potest etiam & debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tanti æstimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

Vsurpandæ aptæ sententiæ è S. Scripturâ. 11 Iuuat etiam habere in promptu hac hebdomadâ aliquas sententias sacræ Scripturæ ad Domini passionem pertinentes, ex psalmis, vel ex Prophetis, & maximè ex Isaiâ, vel etiam ex Euangeliis, aut ex epistolis Pauli; quæ vel

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

vel magnitudinem dolorum ac cruciatuum Christi Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valdè proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam nescio quam satietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earumdem rerum. Hæc autem loca scripturæ poterit Instructor colligere, vel ab alio iam collecta suppeditare: sunt enim multa, & passim occurrunt.

Cetera quærenda ex libello Exercitiorum.

12 Cetera, quæ ad hanc hebdomadam pertinent, scripta sunt in libro Exercitiorum clarè & distinctè in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non est quòd scripta dentur, sed verbo tantùm explicentur, tum ob alias caussas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibitâ discretione pro cuiusque complexione, & viribus tam corporis quàm animi.

Regulæ victus.

Quando eæ proponendæ.

13 Notandum etiam, quòd hæ regulæ non solùm proponi debent hac hebdomadâ, sed anteà etiam aliquo opportuno tempore: saltem, si tamen priùs factum non est, hîc declarentur. Fortasse enim in hunc locum dilatæ sunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneretur is qui in Exercitiis versatur, tot documentis extra ipsas meditationes. In hac autem hebdomadâ, multò pauciora sunt eiusmodi docu-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

menta, & ſic magis vacabit Inſtructori ea explicare. Expedit enim vt ſemper aliquid noui afferat, cùm illum, cui tradit Exercitia, inuiſit.

De quartâ hebdomadâ.

CAPVT. XXXVI.

Quarta hebdomada reſpondet viæ vnitiuæ.

1 QVarta hebdomada videtur reſpondere viæ vnitiuæ: tota enim exercetur in amore Dei, & deſiderio æternitatis, cuius tamquàm exemplar proponitur reſurrectio Chriſti, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam conſecuta ſunt. Poſſent etiam hîc addi aliquæ meditationes de gloriâ Paradiſi, & de futurâ iuſtorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc myſterio Reſurrectionis Chriſti: quia iuxta Apoſtolum, Deus nos etiam conreſuſcitauit, & conſedere fecit cum illo. Quare eò magis excitari debemus ad contemnenda terrena, & cæleſtia appetenda, iuxta illud eiuſdem: *Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite; quæ ſurſum ſunt ſapite, &c.*

Epheſ.2.6.

Coloſſ.3.1.

Exercitium de amore Dei.

2 Exercitium de amore Dei eſt valdè aptum ad amorem noſtrum in Deum excitandum, & continet quatuor puncta fœcundiſſima, & quæ magnam materiam ſuppeditant ad meditandum. Poteſt autem duobus modis fieri, primò iiſdem diebus cum aliis myſteriis Reſurrectio-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rectionis, ita vt secundo die postquàm cœpta sint mysteria Resurrectionis, incipiatur etiam hæc meditatio de amando Deo: eiúque quotidie vna aut altera hora tribuatur, distincta à meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, vt absoluantur priùs omnia illa mysteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi assignentur.

3 Est autem benè notandum & declarandum hanc meditationem aggredienti, quod in eâ dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quàm ex verbis, & consistere in mutuâ quadam facultatum & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet, non sufficere sibi teneriorem quemdam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait S. Gregorius, *Probatio amoris, exhibitio est operis*; & *Amor vbi est, magna operatur*; *& vbi operari renuit, amor non est*. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

Quid aduertendum hanc meditationẽ facienti.

De tribus modis orandi.

CAPVT XXXVII.

1 POst Exercitia adduntur aliqua documenta aptissima & valdè vtilia profectui spirituali. Primo autem loco ponuntur tres

Documenta vtilia.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

modi orandi, non vt omnes qui iam Exercitia peregerint, in eis exerceantur, (nam hoc non necessarium est) sed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter rudiores & minùs capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius hæreant in vnâ materiâ. Vnde in Constit. part. 7. c. 4. lit. F. dicitur Exercitia plena non nisi paucis; primam hebdomadam cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse.

1. modus. Discurrere circa præcepta Dei, &c.

2 Primus ergo modus est, discurrendo circa præcepta Dei aut Ecclesiæ, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animæ, & quinque sensus: & hoc non tam speculatiuè, quam practicè, v. g. cogitando in præceptis, quomodò malè ea seruauerit, & proponendo in posterum meliùs seruare, & sic de reliquis.

2. modus, pro capacioribus.

3 Si verò hæ materiæ paullò altiùs eleuandæ essent, & exercitans capacior esset, hic modus præscribi posset. In præceptis consideretur primò præceptum ipsum in se, quàm sit bonum, & iustum, & sanctum. Secundò, quàm vtilis eius obseruantia. Tertiò, quomodò anteà obseruatum sit; & si benè sit obseruatum, agendo gratias Deo; sin contrà, dolendo, & petendo veniam. Quartò, proponendo in posterum perfectam & exactam obseruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito, si non expleta sit hora, transeatur ad aliud præceptum eodem ordine.

4 In

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

4 In peccatis primò videndo ſingula, quàm mala ſint, & quàm iuſtè prohibita. Secundò, quantùm noceant, ſi non fugiantur. Tertiò, quomodò adhuc fugerit, vel in poſterum decreuerit fugere. *Circa peccata.*

5 In potentiis, & ſenſibus, cogitari poteſt, primò, quàm nobiles, & quàm nobis vtiles ſint ſingulæ, vt v. g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundò, ad quem finem datæ. Tertiò, quomodò iis vſus ſit Chriſtus, vel Beatiſſima Virgo. Quartò, quomodò nos vſi ſimus, & dolendo quòd malè, &c. Et idem de aliis potentiis, & ſenſibus ſingillatim, & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & ſimilibus. *Circa ſenſus.*

6 Eſt tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodò vſi ſimus his potentiis; vel in meditandis præceptis, quàm malè ea ſeruauerimus, & maximè in meditandis peccatis, non ita debere inſtitui meditationem, quaſi examinare velimus conſcientiam, vt fit cùm nos præparamus ad Confeſſionem, vel etiam velimus de induſtriâ elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam hebdomadam) ſed hîc principalis intentio eſt cogitare ipſas materias, ex occaſione autem fit reflexio ad nos ipſos: & ideò in generali tantùm debet fieri hæc reflexio, non multùm deſcendendo ad particularia peccata. *Quid aduertendum in his modis.*

7 Hoc orandi genus dicitur B.P. Franciſcus *Hoc genus orandi à S. Xauerio cõmendatum.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Xauerius commendare ſolitus omnibus animabus, quas tractabat, ita vt etiam pœnitentiæ loco iniungere ſoleret, vt manè & veſpere aliquod tempus huic impenderent.

Quamdiu immorandum in his meditationibus.

8 Quamuis autem in libro Exercitiorum dicatur, tanto ſpatio eſſe immorandum, quo oratio Dominica ter recitari poſſit; tamen ſi quis in aliquo guſtum inueniret, vel vtilitatem aliquam ſpiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiamſi non poſſet abſoluere omnia præcepta, iuxta id quod dicitur in quartâ Addit. ad finem primæ hebdomadæ.

Quid in ſecundo modo orandi notandum.

9 In ſecundo modo orandi notandum eſt, cùm vna vox non facit ſenſum, plures debere coniungi, vt *Qui es in cælis*, aut *Sanctificetur nomen tuum*. Aliæ ſunt voces, quæ ſolæ præbent materiam meditationis, vt *Pater*, vel *Noſter*.

Orationes iaculatoriæ.

10 Quod autem hîc dicitur de his orationibus, idem intelligendum eſt de aliquibus ſcripturæ locis, ac præſertim pſalmis, è quibus aliqui eligi poſſunt, vel pſalmi toti, vel eorum verſiculi, qui vberrimè paſcunt & intellectum, & affectum.

Quamdiu in modo orandi perſiſtendũ.

11 Notandum eſt etiam, cùm qui facit Exercitia, benè procedit in hoc orandi modo, ita vt eum ſatis tenere videatur; nõ eſſe neceſſarium, vt multùm in eo procedat, quia ſufficit, vt didicerit modum, quo deinde in poſterum vti ſciat. Quod idem intelligendum eſt de primo modo, niſi quòd cùm ille habeat aliquantò maio-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

maiorem varietatem, vtile erit, vt faciat vnum Exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, &c.

12 Tertius modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus insumamus, quantùm communiter vna respiratio durare solet. Quòd si quis pro suâ deuotione ampliùs morari vellet, poterit quidem, sed tunc potiùs ad secundum orandi modum pertinebit, quàm ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debitâ, vt seruemus illud Apostoli, *Orabo spiritu, orabo & mente.* Quare hoc Exercitium est valdè vtile iis, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes vocales. *Tertius modus orandi.* 1.Cor.14.15.

13 Quamuis autem hi tres modi orandi hîc tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, & quos viri in spiritu exercitati secundùm experientiam, & secundùm rationem, & doctrinam sanam habere solent; vel quos quisque sibi vtiles ad suum profectum ipso vsu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris ipsis intelligendum est, accedente tamen semper approbatione & consensu Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis si *Non excludunturalij modi orandi.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

paullùm discedat ab ordinario modo. Ceterùm tres hi modi, non solùm alius aliis aptior erit pro personarum varietate; sed etiam persona eadem, pro variâ dispositione animi vel corporis, aptior erit modò ad vnum, modò ad alium, vt v.g. cùm aliquis est fatigatus, vel malè habet, non erit benè dispositus ad longiorem meditationem, & mentis excursum, & tunc magis iuuabitur secundo, vel tertio modo. Quod intelligendum est non solùm in hac quartâ hebdomadâ, sed reliquo omni tempore.

De Regulis tradendis.

CAPVT XXXVIII.

Cur positæ regulæ in fine Exercitiorum.

1 Regulæ, quæ additæ sunt in fine Exercitiorum, non ideò positæ sunt, vt omnibus proponantur; sed vt quisque eguerit, vel etiam desiderauerit pro suâ deuotione.

De eleemosynarũ distributione.

2 Quare illæ, quæ agunt de distributione eleemosynarum, non debebunt dari nisi iis qui locupletes sunt, & qui solent aut possunt eleemosynas facere. Similiter quæ agunt de scrupulis, non est cur dentur iis, qui nullis scrupulis agitantur.

Regulæ ad Catholicam doctrinam pertinentes.

3 Illæ item, quæ ad Catholicam doctrinam pertinent, quamuis ad omnium pietatem confirman-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

firmandam & fouendam valeant; iis tamen potissimùm, qui in locis vel cum personis suspectis versantur; secundo loco omnibus etiam operariis, & iis qui verbum Dei tractant, tradendæ sunt; quia directè pugnant contra sensa & dicta hæreticorum nostri temporis.

Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur.

CAPVT XXXIX.

1 QVoniam in hoc Directorio, & in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, & vnitiuæ; & quòd his respondent ordine suo hæ quatuor hebdomadæ; ideò visum est pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum est, vt intelligatur aliquis, peractâ primâ hebdomadâ, perfectè & plenè purgatus; peractâ autem secũdâ & tertiâ, perfectè illuminatus; & denique absolutâ etiam quartâ, peruenisse ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diuturno tempore, studio, & exercitatione in extirpandis vitiis, in passionibus edomandis, & in virtutibus acquirendis. *De viis purgatiuâ, illuminatiuâ, &c.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Prima hebdomada respondet viæ purgatiuæ.

2 Verùm hoc indicatur, primam hebdomadam proportione quadam respondere viæ purgatiuæ: quoniam in eâ nihil aliud agitur, quàm vt peccata præterita recogitentur & ponderentur, & concipiatur de eis quàm maximus dolor & contritio, & timor æternæ pœnæ: ex quibus fiat, vt animus abstrahatur ab amore omnis rei terrenæ, & fundetur in odio, & detestatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ.

2. & 3. hebdomada partim purgatiuæ, partim illuminatiuæ.

3 Similiter in secundâ & tertiâ hebdomadâ, considerando exemplum Domini Saluatoris tum in vitâ, tum in passione, & omnes virtutes, quæ in eo tamquàm in ideâ fulserunt, nos quoque discimus, in quo consistat salus & perfectio hominis, & quæ via sit ad æternam beatitudinem consequendam. Et præterea, cùm anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiendas illustrationes diuinas, & illapsum, & influxum illius interni luminis; simulque gignitur in animâ vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamque feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem asperitatem, & excutiens omnem negligentiam; & disponens ad exequenda bona opera vigilanter & strenuè.

Quarta hebdomada respondet vnitiuæ.

4 Denique in quartâ hebdomadâ primùm ob Resurrectionem & Ascensionem Domini, in quâ simul etiam meditari possumus futu-

ram

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ram nostram gloriam, quoniam, vt ait Paulus, si Christus resurrexit, & nos resurgemus; deinde verò ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex est, & varia puncta ac materias complectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum nostrâ caussâ egerit atque pertulerit; tum etiam per desiderium cælestis gloriæ, per considerationem præsentiæ Dei in omni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei soli, idque propter ipsum solum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem, & aliis similibus, quæ, vt antè diximus, respondent viæ vnitiuæ.

5 Hæc igitur est ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas respondere his tribus viis, primùm propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia singularum, quæ deinde oportet prosequi cum tempore, & cum studio, si velimus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam quia discitur modus ac methodus, quam deinde seruare debemus in prosequendâ vnaquaque harum viarum.

Ratio duplex cur hæ 4. hebdomadæ respondere dicantur tribus viis.

6 Ex his ergo sequitur, quòd etiam si quis aliquem gustum, aut speciem huius viæ vnitiuæ in quartâ hebdomadâ habuit, non propterea

An semper in vnâ permanendum, an ad priores redeundum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quid ei primum commendandum.

2 Quare hoc primùm commendandum est ei, qui Exercitia absoluit, vt magni æstimet hoc principium & quasi fundamentum vitæ bonæ & spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in Exercitiis; idque à Deo accipiat tamquàm beneficium, & quidem maximum: & omnia lumina, omnem cognitionem quam in Exercitiis acquisiuit, credat sibi à Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea conseruare & tueri studeat. Præterea timorem concipiat, ne si deinceps non vixerit, vt intellexerit esse viuendum, grauiùs à Deo puniatur ob ingratitudinem; & quia scienti bonum, & non facienti, maius iudicium est ipsi.

Quid secundo loco.

3 Secundo loco intelligat, se adhuc nihil aliud fecisse, nisi quòd bonum semen in eius animâ à Deo seminatum est. Vnde nisi hoc semen foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, vt det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaque hoc primùm cauere debet, ne eiusmodi semen, vel à volucribus, id est, à dæmonibus rapiatur, vel à spinis suffocetur, nempe à cogitationibus & cupiditatibus terrenis & vitiosis. Ideoque non solùm peccata, sed etiam eorum occasiones euitet, & illa præsertim ad quæ ante Exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc potissimùm se armare debet, quia facillimè recidere potest.

4 Ter-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

4 Tertiò hortandus est ad conseruandam & alendam deuotionem iam conceptam piis & spiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potissimùm commendari poterunt. Primò, vt conseruet vsum meditandi quotidie per dimidiatam horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secundò, vt singulis diebus faciat examen conscientiæ per quartam horæ partem. Tertiò, vt octauo quoque die confiteatur & communicet. Quartò, eligat aliquem Confessarium stabilem, eumque accipiat vt ducem huius spiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quæ ad suam animam pertinent. Quintò, legat sæpè pios libros, & habeat bonorum hominum conuersationem, malorum autem fugiat summoperè. Sextò, curet proficere quotidie in virtutibus, præsertim in humilitate, patientiâ, & caritate. Et in summâ, nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quam in suo statu, & iuxta mensuram Diuinæ gratiæ acquirere poterit.

Ad quid tertiò hortandus.

5 Hæc autem sunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde, quæ iuxta cuiusque professionem aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt; imò hæc ipsa augeri & intendi ex maiori aliquorum deuotione & progressu spirituali. Quod facilè aduertet bonus & prudens

Præter generalia monita sunt alia peculiaria.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dens Instructor, adiutus gratiâ & lumine Domini & Saluatoris nostri Dei: cui sit gloria & honor in sæcula. Amen.

FINIS.

IN-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

INDEX RERVM.

Primus numerus indicat capita, ſecundus paragraphos, tertius paginas.

Additio.

Additiones omnes ſeruandæ exactè.cap.3. §.1.pag.21. & cap.15. §.9.pag.62. dentur diſcretè, habitâ ratione complexionis.c.15.§.9. pag.62

Additiones quæ ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ante Exercitia. 15.8. 62

*Additiones quatuor ad examen particulare, an dictandæ.*13.5. 55

*Additiones de diſcernendis ſpiritibus quando, & quomodò dandæ.*15.8. 62

Affectus.

Affectus maior ratio habenda, quàm intellectus. 14.3. 57

*Affectus motio excellentior via eligendi, ſed periculoſior, quàm diſcurſus.*27.1. 89

*Affectus motio ratione probanda, & cur.*28.5. 94

*Affectus qui excitandi in meditandâ paſſione.*35.4. 111

Amor.

Amor in meditatione paſſionis concipiendus. 35.8. 112. *in factis magis, quàm in verbis conſiſtit.*36.3. 115

*Amoris diuini meditatio aptiſſima.*36.2.114. *Quomodò fiat.* *ibid.*

Annotatio.

*Annotationes quænam ingredienti Exercitia explicandæ.*11.5. 51

Applicatio ſenſuum. *Vide* Senſuum applicatio.

Ariditas.

Ariditatis tempore, quomodò

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

modò iuuandus, qui suscipit Exercitia. 7.4.33. *Suauem se præbeat instructor.* 5.2. 28

Ariditati præparandus, qui suscipit Exercitia. 7.3.32

Attentio.

Attentio orandi ne sit nimia. 8.3.35. & 14.3.57. & 14.7. 58

Attentio violenta non est fructus orationis. 8.3. 35

Christus Dominus.

Christus Dominus sol illuminans. 18.3.67. *particularia peccata habuit ante oculos.* 35.3. 110

Christi Domini vita idea & exemplum reformandi vitam. 18.2. 67

Christum Dominum à Patre impetrare, vt homo est, rudibus explicetur. 15.7.61. & 19.5. 71

Classium trium meditatio explicatur. 29.4.97. *Quò tendat.* 29.6.98. *Ægroti similitudine illustratur.* 29.7. 98

Cognitio.

Cognitio peccatorum fundamentum ad reformationem vitæ. 9.3. 38

Cognitio sui, quomodò acquirenda. 10.8. 46

Collectio.

Collectio sui perfecta explicatur. 23.5. 81

Colloquium.

Colloquium, quam personam suscipiat. 15.6.61. *fieri potest in principio, etiam & medio.* 15.5. 61

Colloquij proprius locus in fine cuiuslibet exercitij. 15.5. 61

Colloquia cum Deo & Sanctis maiorem requirunt reuerentiam, quàm meditatio. 15.7.61. *Aptissimæ quæ varia fiunt pro vario affectu.* 15.5.61. *Plura in repetitionibus fiunt, quia maior affectus.* 15.2. 59

Communio.

Ad Communionem quomodò quis post Confessionem generalem disponendus. 17.2. 66

Communionis vsus post exercitia octauo quoque die habendus. 40.4. 127

Compositio loci.

Quid sit. 14.4.57. & 35.3.110. *iuuat attentionem, & motionem animi.* 14.5. 58

Reuocat imaginationem, si euagetur. 14.5. 58

Commendatur à S. Bo-

na-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nauenturâ.14.5. 58
non diutiùs fabricanda, nec vis imaginationi facienda.14.7. 58
in rebus incorporeis qualis sit.14.6. 58

Confessarius.

Stabilis post exercitia, quasi dux eligendus. 40.4. 127

Confessio.

Confessio generalis valdè confert ad reformationem vitæ.10.9.47. eius gratiâ quidam exercitia suscipiunt.9.2.37. eius vtilitates.16.2. 63
Ad eam quasi adhibenda diligentia.16.3. 64
Eam facturus non omnem intermittat meditationem. 16.1. 63
Ferè non expedit fieri cum eo, qui tradit exercitia.16.5. 64
Facienda in fine primæ hebdomadæ. 10.9.47. & 16.1. 63
Iuuanda aliquo directorio.16.3.64. quandoq; Summâ Nauarri. 16.4. 64. *posteà parabola filij prodigi versanda.17.2.66. vno die vacetur ab intenso studio orandi.17.2.* 66
Confessionis vsus octauo quoque die post exercitia ineundus.40.4. 127

Consilia.

Consilia Euangelica seruari possunt etiam in sæculo.25.3. 85
Consiliorum via cur pauciora requirat signa diuinæ voluntatis, quàm præceptorum.23.4. 80
Consilio Patris spiritualis in omnibus procedendum. 39.8. 125

Consolatio.

Consolatio spiritualis quid sit ei, qui se exercet, declarandum.27.2.89. eius effectus & modi.27.3. 90
Consolatione præsente facilè virtutis actus exercentur.27.3. 90
Consolatio si affluat, bis id quod afficit, repeti potest. 15.3. 60
Consolationes spirituales ad morum emendationem dirigendæ.7.2. 72
Consolatio quomodò notanda pro electione.27.5. 90
Consolationes spirituales scribendæ.7.2. 32

Contritio.

Fundamentum est ad reformationem vitæ. 9.3. 38

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Dæmon.

Valdè oppugnat electionem.33.3.107. tempore desolationis inuadit.27.5.90

Desolatio.

Desolatio quid sit, exercenti se declarandum.27.2. 89. quomodò animaduertenda tempore electionis.27. 5. 90

Desolationis tempore dæmon inuadit.27.5.90. longanimitas necessaria. 7.6. 33. amaritudo quæ sentitur, interdum oritur ex amore proprio.7.7. 33

Desolationis remedia. 7.4. 33

Deuotio.

Deuotio nutrienda.40.4. 127

Deuotionis flos ne langueat, quid agendum.30.4. 101

Deuotioni deditis percurri poterit prima hebdomada. 9.3. 38

Dilatio.

Sæpè desiderium acuit. 18.6. 68

Procrastinari solet sensus in executione diuinæ vocationis.25.7. 86

Discretio.

Requiritur in adhibendis additionibus prima hebdomadæ.15.9.62. in electione tractandâ.22.1. 75

Dispositio.

Dispositio facturo exercitia.2. per totum 17. quæ esse debeat erga Deum. 2.1.17. & 2.5.16. & 19.2. 69

quæ erga Instructorem.2. 6. 19

desiderium proficiendi habeat.2.4. 18

deliberationem fixam non afferat ad exercitia. 2.5.18

omnibus negotiis & cogitationibus se expediat. 2.2. 17

fortitudinem afferat.2.1. 17

prudentiæ suæ non innitatur.2.6. 19

Dispositio ad exercitia secundæ hebdomadæ est feruor ex augmento deuotionis. 18. 4. 67

Dispositiones ad electionem faciendam. 23.1. 78. cum ipsâ secundâ hebdomadâ incipiunt.29.1. 96

Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem.6.2.31. vespere crescunt tentationes, & animus minùs aptus contemplationi. ibid.

Domus.

Domi nostræ excipi possunt

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

sunt qui exercitia sumunt. 4.1.24. *maneant separati ab aliis cubiculis.* *ibid.*

Domi suæ poterit quis facere exercitia. 9.12. 41

Ecclesiastici.

Quomodò per exercitia dirigendi. 9.10. 40

Electio.

Electionis difficilis locus, & discretione indigens. 22.1.75. *quanti momenti sit.* 22.2.76. *pertinet ad salutem æternam.* 22.4.77. *dicitur plantatio Patris cælestis.* 24.1. 83

Electio status versatur circa consilia, & præcepta. 25.2.85. *& circa tempus, ac modum exequendæ vocationis.* 25.7.86. *non danda religios.* 9.6. 39

Electio magnum studium requirit, tam instructoris, quàm eius qui instruitur. 22.6. 77

Electio quibus danda. 23.1.78. *paucis, vnde magnus fructus speretur. ibid. Ingeri & obtrudi non debet non cupienti.* 23.2.79. *requirit indifferentiam.* 23.3.79. *quæ nisi adsit, potiùs relinquatur. ibid. ideò inclinandus animus ad id quod perfectius, & difficilius.* 23.3.79. *&* 30.2. 100

Electio tuta, quæ fit iuxta præscriptas regulas. 24.2.83. *quomodò peragenda.* 30.3.101. *non nostro placito facienda, sed Dei.* 22.5.77. *nihil attendat, quod desursum non sit.* 23.5.81. *non humanâ persuasione, sed diuinâ voluntate nitatur.* 24.1. 82

Electio religionis particularis non ex complexione solùm, sed ex talentis metienda. 25.6. 85

Electio ratione confirmetur. 23.5.81. *&* 28.5.94. *& experientiâ sui.* 28.7. 95

Electio quando in dubium reuocanda, & mutanda. 32.2.106. *dubia quæ incidunt quomodò discutienda. ibid. &* 33. *per totum* 107

Electionis materia. 25.1. 85

Electionis faciendæ tria tẽpora. 26.1.87. *secundum tempus quomodò differat à tertio, & vtrum excellentius, aut tutius.* 27.1. 89

Electionis tempus tranquillitatem animi requirit. 28.2. 93

Electionis meditationes quando inchoantur. 29.2. 97

Electionis praxis. 29.1.96

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Electionis tempore, non omittenda meditatio vitæ Christi. 30.3.101. *vna tantùm, aut altera detur meditatio.* 31.2. 103

Electionis modus explicatur similitudine eius, qui genus cibi suo Principi offert. 27.6. 91

Electionis articulo subitæ interdum perturbationes. 24.4. 84

Electionis bonæ signum, & quasi sigillum. 31.1.103. & 32.1. 105

Electionis regulæ particularibus negotiis applicandæ. 25.9.87. & 34.4.109 *quod fieri debet extra exercitia.* 10.13. 48

Electionis regulas, tum maximè Superiores attendant, cùm non est copia consultoris. 10.13. 48

Electioni quid afferat magnam fiduciam. 23.5. 81

Electioni succedat oratio. 32.1. 105

Ad electionem qui admittendi. 23.1.78. *non leues naturâ, non habitibus malis obnoxij.* 23.1. 78

Electione diuersâ existente in tertio tempore, ab electione secundi, quid agendum. 28.9. 95

Electurus conferat cum Instructore rationes electionis. 31.3. 104. *votum non emittat, nisi cautè.* 31.6. 105. *respectus humanos deponat.* 28.4.93. & 23.5. 81

Electurum Instructor non moueat ad vnam potiùs, quàm aliam partem. 24.1. 82

Examen.

Examen particulare, quãdo, & quomodò explicandum. 13.2. 54. *plurimùm valet ad animi puritatem.* 13.5.55. *absoluenti exercitia inculcandum.* ibid.

Examen generale quando, & quomodò detur. 13.6. 55. *cur non omnes peccatorum species contineat.* 13.7. 55

iuuatur ab examine quotidiano. 13.8 56

Examen quotidianum dictandum, vt iacet. ibid.

absoluenti Exercitia omnino retinendum. 40.4. 127

Exercitia.

Exercitia spiritualia, quid sint & quomodò composita. proœm.§.2. 7

quatuor hebdomadis continentur. 11.1. 49

sunt instrumentum ad propriam & proximorum salutem.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tem.proœm.§.1.7. *particulare donum à Deo Societati datum.*§.9. 11
quem modum seruent, & cur tam facilè ad vitam reformandam iuuent. §.8. 10
à viris insignibus sunt commendata, & à Sede Apostolicâ approbata.§.5.& 6.9
Exercitia quibus hominum generibus danda sint. 9.1. 37
*plena & integra non danda omnibus.*1.7.15.*tradenda etiam sæcularibus.*1.6. 15.
& coniugatis, & quo fine. 9.9. 40
*quomodò occupatis dentur.*9.12. 41
Exercitia sunt vnum experimentum Societatis. 10.1. 43
danda plena & integra in Societatis ingressu. 10.1. 43
vt sunt conseruentur, nec transformentur accommodata religioso statui. 10.5. 45
*Exercitia traduntur aliis religiosis.*9.3. 38
idq; fructuosè, præsertim per aliquem ex ipsis. 9.8. 39
*Exercitia dumtaxat primæ hebdomadæ quibus danda.*1.7. 15
*eodem tradenda ordine quo ponuntur.*14.1. 56
Exercitiorum fructus. proœm.§.7. 9
*colligitur multò pòst ex seminibus, quæ in Exercitiis iacta sunt.*40.3. 126
*Exercitiorum vsum nostris commendabat B.P.*IGNATIVS.*proœm.*§.4. 8
Exercitiorum desiderium in proximis excitandum, & ad ea suauiter adducendi. 1.1.& 1.3. 13
*Exercitiorum liber exactè seruari debet in iis tradendis.*8.5. 36
*quoties legitur nouum lumen præbet.*8.4. 36
*facienti Exercitia primâ vice non datur.*10.1. 43
*communicari potest religiosis.*9.7. 39
*Exercitia facere qui soleant.*1.3.14.& 1.6. 15
*Exercitia facturus poterit excipi domi nostræ.*4.1.24
vel domi suæ manere. 9.12. 41
*victus ei paretur, vt petierit.*4.6.26.*quomodò dispositus esse debeat.*2.*per totũ* 17
*Vide verbo,*Dispositio.
*Exercitia faciens non visitetur à sæcularibus.*4.7.26

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

non nimis ab Instructore laudandus. 7.2.32. *monendus de Annotationum obseruatione.* 3.1. 21

non tamen de omnibus simul. 11.5. 51

quid agere debeat, si primâ hebdomadâ minùs se dispositum sentiat. 17.1. 65

Exercitiis tractandis dexteritate opus est. proœm. §. 4. 8

Exercitiis absolutis, quæ commendanda. 40.2. 126

Expensæ.

Ab Exercitia facientibus nec requirendæ, nec, si à ditioribus offerantur, recusandæ. 4.2. 25

Expensarum causâ non minuatur numerus eorum, qui Exercitia faciunt. ibid.

nec quidquam fiat sordidum, & indecorum. ibid.

Feminæ.

Feminis quomodò danda Exercitia. 9.16. 42

Feruor, & fructus.

Feruor, & fructus Exercitiorum ne perdatur. 40. *per totum* 125

Fundamentum.

Fundamentum quanti momenti sit, admonendus qui exercetur. 12.3. 52

ita dicitur, quia basis totius ædificij spiritualis. 12.7. 53

quot in partes diuidatur. 12.2. 52

Fundamenti veritas cognita influit in omnia Exercitia. 12.7. 53

Fundamentum quæ annotationes præcedant. 11.5. 51.

quomodò declarandum inexpertis. 12.4.52. *quomodò sibi applicent nostri.* 10.5. 45

Fundamentum non habet certas horas præscriptas. 12.6. 53

Gloria.

Gloriæ diuinæ desiderium est sumptus ad turrim Euangelicam. 23.5.81. *studium magnam affert animæ fiduciam. ibid.*

intuitus veræ regulæ electionis. 25.9. 87

Gloria Paradisi addi potest meditationibus quartæ hebdomadæ. 36.1.114. & 39. 4. 123

Gradus.

Gradus tres humilitatis, quando proponantur. 29.8. 99. *toto vno die versantur animo. ibid.*

Graduum in imitatione Christi diuersitas, incipit appa-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

*apparere in contemplatione de Regno Christi.*19.1. 69

Hebdomada.

*Hebdomadæ Exercitiorum non tam numero dierum, quàm materiæ genere distinguuntur.*11.1. 49

*nec tam numero dierum, quàm effectu metiendæ.*17.1. 65.& 39.7. 124

*respondent tribus viis, purgatiuæ, illuminatiuæ, vnitiuæ.*39.1. 121

Hebdomadis quatuor omnia Exercitia continentur. ibid.

*Hebdomadæ singulæ quid contineant.*11.2. 49

Hebdomada prima.

*Hebdomada prima quem scopum habeat.*17.1. 65. & 19.1. 68

*proroganda, quando non sequitur fructus, & quid aliud agendum.*17.1. 65

*breuiùs transigitur ab iis, qui sunt dediti rebus spiritualibus.*9.3. 38

*Hebdomada prima respondet viæ purgatiuæ.*10.6.45. & 39.2. 122

*continet considerationem peccatorum.*11.2. 49

magis, vel minùs in eâ immorandum, prout magis, vel minùs necessaria purgatio. 10.6. 45

*Hebdomada prima, tamquàm basis numquàm omittenda.*11.4. 50

*eodem ordine tradenda quo ponitur.*14.1. 56

quid agendum cùm quatuor tantùm horæ fiunt. ibid.

*Hebdomadâ primâ Sacerdos Exercitia faciens, posset ob reuerentiam à Sacro abstinere.*11.3. 50

Hebdomada secunda.

Hebdomada secunda respondet viæ illuminatiuæ. 18.3. 67

*quem finem habeat.*18.1. 66

*quam dispositionem requirat.*18.4. 67

*ipso initio ad electionem disponit.*29.1. 96

vitam Christi Domini continet & electionem. 11.2. 49

differenda si desit feruor. 18.4. 67

*quatuor horas fatigatis præscribit.*21.1. 74

Hebdomada tertia.

*Hebdomada tertia.*35.per totum 110

*continet passionem Christi Domini.*11.2. 49

quâ meditatione stabilitur

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tur electio. 35.1. 110

Hebdoma da quarta.

Hebdomada quarta respondet via vnitiua. 36.1. 114

continet resurrectionem, & beneficia ad excitandum amorem. ibid.

Hebdomada quarta addi possunt meditationes de gloriâ paradisi. ibid.

Hora.

Hora meditandi quotidie sunt quinque. 3.7. 23

præter quam fortè hebdomada secunda. 21.1. 74

Humilitas.

Humilitas quâ quis se Instructori subdit, valdè Deo placet. 2.7. 20

Humilitas remedium consequendæ deuotionis, cùm desolationem quis patitur. 7.7. 33. *disponit ad orationem.* 8. 3. 35

Humilitatis tertius gradus necessaria dispositio ad electionem. 23.3. 79

Humilitatis tres gradus toto vno die reuoluendi. 29. 8. 99

quando prorogantur. ibid.

B.P. Ignatius.

Quid senserit de Exercitiis. proœm. §.4.8. *in epistolâ ad Patrem Mionam, magnam ab eis vtilitatem promittit. ibid.*

in Cassinatem ad Exercitia secedit. 9.13. 41

Patris Ignatii *sententia de indifferentiâ ad electionem necessariâ.* 23.4. 80

Illuminatiua via.

Illusionibus patet, nisi cautissimus, aut si festinemus. 39. 7. 124

Imitatio Christi Domini.

In eius passione præcipuè quærenda. 35.9. 112

est reformatio vitæ nostræ. 18.2. 67

Indifferentia.

In fundamento quanti momenti sit ex sententiâ B. P. Ignatii. 12.3. 52

quomodò applicanda nostris. 10.5. 45

Indifferentia qualis. 22. 3. 76

necessaria ad electionem. 23.3.79. & 30.6. 102

diligentiâ, & precibus acquiritur. 23.3. 79

Indifferentia confert tertius & secundus gradus humilitatis. ibid.

Indifferens esse debet tam eligens, quàm Instructor. 24.2. 83

In-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Infernus.

Inferni meditatio, quando detur. 14.1. 56

Instructor.

Qualis esse debeat, 5. *per totum* 27

non omnia initio proponat. 2.8. 20

seligat ei, qui facit Exercitia, vitas Sanctorum, & libros aptos. 3.4. 22

grauitatem humilitate temperet. 5.3. 28

nihil industriæ suæ tribuat, & in Deo confidat. 5. 4. 28

caueat ab indiscreto zelo, & sinat Deum disponere. 5. 5.29. & 19.2. 69. & 24.1. 82. & 24.2. 83

perspectum habeat eum, qui facit Exercitia. 5.6. 29

versatus sit in libro Exercitiorum. 5.7.30. & 8.4. 36

Exercitia meditetur, quæ in dies tradit. 5.8. 30

visitet suis temporibus eum, quem instruit. 6.1. 30

de quibus interrogare debeat. 7.1.32. & 8.3. 35

Tempore consolationis præparet ad aridiitatem. 7.3. 32

bonam de altero præseferat opinionem. 7.8. 34

particularem directionem ad reformandam vitam dare potest. 9.9. 40

non transformet Exercitia ad religiosum statum accommodans. 10.5. 45

lucem tamen det quomodò inter meditandum accommodari possint. ibid.

excitet desiderium perfectæ reformationis. 10.6. 45

Instructor quid attendere debeat in ordine ad electionem. 19.2. 69

magnum ad eam studium adhibeat. 22.6. 77

ad quam indifferentiam disponat eum, qui est electurus. 23.4. 80

motionem diuinam non præire debet, sed sequi. 24.1. 82

non debet mouere ad vnam, vel alteram partem. ibid.

debet remouere in electione impedimenta & errores. ibid. & 24.3. 84

Quid tempore electionis admonere debeat electurum. 36.3. 115

motiones animi exigat, & ad regulas discretionis spirituum penset. 30.7. 102

electurum non fatiget, & obruat. 31.4 104

toleret patienter, si eligens diui-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

diuinæ voluntati minùs respondeat.31.5. 104

quid faciat, si aduertat eligentem decipi.33.1. 107

Instructor suppeditet loca sacræ Scripturæ, pro meditandâ Passione.35.11. 112

det monita accommodata ei, qui absoluit Exercitia. 40.5. 127

Instructoris prudentiæ multa permittuntur circa præscriptum ordinem. 4.5. 26

Instructori omnia aperienda, & obediendum.2.7.20. & §.8

Intellectus.

Intellectus etiam, & non sola voluntas in electionibus exercenda.27.1. 89

Maior habenda est ratio affectus, quàm conceptuum. 14.3. 57

Iudicium.

Iudicij, & mortis meditatio rarissimè omittenda. 15. 4. 60

auocat ab amore visibilium. ibid.

Lacrymæ.

Lacrymæ quædam violenter coactæ non sunt fructus orationis.8.3. 35

Lectio.

Lectio ad meditationem dirigenda.3.4. 22

Lectionis dulcedini non nimis indulgendum.3.6. 23

Qui libri legendi primâ hebdomadâ.3.2. 21. & 3.4. 22

Legere non debet, qui se exercet, nisi scripta tradita.3.2. 21

Legendus solùm locus Euangelij ad præsentem meditationem.3.3. 22

legendi potiùs libri, qui pietatem nutriant, quàm qui intellectum exerceant. 21.2. 75

legenda non sunt mysteria, de quibus posteà meditationes faciendæ, sed de quibus iam factæ sunt, aut eodem die fient. ibid.

Lectionis spiritualis vsus post Exercitia habendus.40. 4. 127

Lumen.

Lumina spiritualia scribenda.7.2. 32

Lumen acquisitum in Exercitiis maximi faciendum, & nisi illi cooperemur, timendum.40.2. 126

Magistratus, & Magnates.

Quomodò dirigendi.9.11. 41

Quomodò faciant electionem.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nem. 9.14. 42

Matrimonio iuncti.

Ipsi etiam faciunt Exercitia. 1.7. 15

sed post primam hebdomadam paucæ quædam. 18.5. 68

non enim admittendi ad electionem. 23.1. 78

Meditatio.

Meditatio suauiter facienda. 8.3. 35

licet. cooperationem nostram desideret, maiori tamen ex parte pendet à Deo. ibid.

In meditatione quomodò exerceantur potentiæ animæ. 14.2. 57

Meditandi modus per personas, verba, & opera, quomodò intelligendus. 19.5. 71

nec excludit ceteras circumstantias. 19.7. 72

Meditanda mysteria Christi Domini, ac si pro singulis gesta essent. 35.3. 110

Meditatio fœcundior fit ex consideratione circumstantiarum, & quæ sint. 19.7. 72

Meditationis puncta non nimis enucleanda. 8.1. 34

dentur in scriptis, ne fatigetur memoria. 8.2. 35

Meditationis fructus in quo consistat. 8.3. 35

Meditatio pueri IESV *in templo tendit ad electionem consiliorum.* 29.2. 97

Meditatio Passionis confirmat electionem. 35.1. 110

est thesaurus reconditus. ibid.

Sanctis familiaris. ibid.

ordinarius animæ cibus. ibid.

iuuatur Scripturæ sacræ sententiis. 35.11. 112

Meditationi Passionis quæ via aperienda. 35.2. 110

qui affectus maximè apti. 35.4. 111

in eâ odium peccatorum concipiendum. 35.5.111. & 39.2. 122

In Meditatione vitæ Christi qui diutiùs immorari debeant. 9.3.38. & 10.6. 45

Meditatio ad excitandum amorem diuinum fœcundissima. 36.2. 114

quibus modis fiat. ibid.

Meditationes quotidianæ nostrorum. 10.4. 44

Meditationum vitæ Christi puncta in fine exercitiorum sumenda. 19.5. 71

Meditandi vsus post exercitia retinendus. 40. 4. 127

Mo-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Modus.

Modus prior & posterior bonæ electionis quando adhibendi. 31.1.103. & 27.9. 92

adhiberi possunt ad eam confirmandam. 28.5. 94

quomodò exercendi. 28.3. 93

Modus primus orandi explicatur. 37.2. 116

Quomodò prorogari potest. 37.8. 118

plurimùm commendatus à B.P.Xauerio. 37.7. 117

Modus secundus orandi. 37.9. 118

Modus tertius orandi. 37. 12. 119

Modi tres orandi ad quid ponuntur. 37.1. 116

Modi orandi possunt esse plures, quos Spiritus sanctus docet. 37.13. 119

probandi sunt iudicio Patris spiritualis. ibid.

variandi pro orantis dispositione. ibid.

Mors.

Mortis meditatio rarissimè omittenda. 15.4.60. *auocat animum ab amore visibilium.* ibid.

Negotia.

Negotia, & actiones ex regulis electionis dirigunturur. 10.13. 48. & 25. 9. 87

Negotiis se expediat exercitia facturus. 2.2. 17

Nostri.

Nostri aliquoties etiam post ingressum faciant exercitia. 10.2. 43

& tunc semper meditentur aliquid exprimâ hebdomadâ. ibid.

Inter meditandum poterunt accommodare statui religioso. 10.5. 45

alias poterunt facere meditationes. 10.10. 47

benè calleant regulas, & vsum exercitiorum. 10. 3. 44

Nostris quomodò tradenda exercitia. 10. *per totum* 43

primâ vice non detur liber exercitiorum. 10. 1. 43

Integra dentur exercitia in Societatis ingressu. ibid.

commendanda doctrina de reformatione vitæ. 34.2. 108

Nox.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Nox.

Nox aptum tempus meditationi. 3.7. 23

Nocte non surgunt debiliores. 3.8. 24

Nocte non surgitur secundâ hebdomadâ. 21.1. 74

Obseruantia.

Obseruantia religiosa maximè pendet ab oratione. Proœm. §.3. 8

Obseruantia annotationum conducit ad fructum exercitiorum. 3.1. 21

Oratio.

Oratio licet etiam à nostrâ cooperatione, maximè tamen pendet à Deo. 8.3. 35

Orationis momentum. Proœm. §.3. 8

Oratio fouet obseruantiam religiosam. ibid.

Orationis methodum multùm referbeat habere à capite nostro. ibid.

Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem. 6.2. 31

Orationis ne nimia sit attentio, & conatus. 8.3. 35. & 14.3.57. & 14.7. 58

Orationi deditis percurri poterit prima hebdomada. 9.3. 38

Orationi insistendum tempore desolationis. 7.6. 33

Orationem facturi non confidamus propria præparationi, & industria. 8.3. 35

Ad orationem disponunt humilitas & puritas. 8.3. 35

Orandi modi tres. 37.1.115

Orandi modus primus. 37.2. 116

Orandi modus secundus. 37.9. 118

Orandi modus tertius. 37.12. 119

Orandi modi plures, prout Spiritus sanctus docet. 37 13. 119

iudicio Patris spiritualis probandi. ibid.

pro orantis dispositione variandi. ibid.

Oratio vocalis tertio orandi modo iuuatur. 37.12. 119

Passio.

Passio Domini. Vide Meditatio Passionis.

Passiones obtenebrant animam. 18.3. 67

Passionibus obnoxij non admittendi ad electionem. 23.1. 78

Patientia.

Tempore desolationis necessaria. 7.6. 33

Peccata.

Peccata obtenebrant animam.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

*mam.*18.3. 67

Peccata non sigillatim examinanda in secundo exercitio primæ hebdomadæ. 15.1. 59

Peccatoris memoria iuuatur consideratione locorum, negotiorum, personarum. ibid.

*Vitia quædam cuique magis familiaria, magisq; oppugnanda.*13.2.&3. 54

Perfectio.

*Perfectionem quisque in suo statu post exercitia sequatur.*40.4 127

Præcepta.

Præceptorum via maiora signa diuinæ voluntatis requirit, quàm consiliorum. 23.4. 80

*Præceptorum viam eligenti adhuc restat multa deliberatio.*25.8. 86

Præludium.

*Præludia declaranda in primo exercitio trium potentiarum.*14.4. 57

*Præludium repræsentationis historiæ additur secundâ hebdomadâ.*19.4. 70

quomodò defferat à meditatione. ibid.

Præludium electionis declarandum electuro. 30.1. 100

coincidit cum fundamento. ibid.

*potest tradi etiam non electuris.*34.3. 109

Præparatio.

*Præparationi, & propriæ industriæ non nimis fidendum.*8.3. 35

Progressus.

*Progressus cura post absoluta exercitia habeatur.*40.4. 127

Puritas.

*Puritas & humilitas disponunt ad orationem.*8.3.35

Quarta hebdomada.

Vide Hebdomada quarta.

Ratio.

Ratio lumen est probans, an affectus motio bona sit. 28.5. 94

Rationes etiam humanæ ad electionem conferunt. 23.5.81.&28.5. 94

Ratiocinatio tutior ad eligendum via, quàm motio affectus. 28.6.94. &27.1. 89

*Rationes electionis scriptæ notandæ.*31.3. 104

Recreatio.

*A prandio, & post cœnam ei, qui exercetur, permittetur.*6.3. 31

Reformatio.

Reformatio perfecta in primâ

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mâ hebdomadâ desideranda. 10.6. 45
in quibus versetur 10.7. 46. *fit imitatione vitæ Christi.* 18.2. 67
iis maximè conuenit, qui in statu sunt immutabili. 34.1. 108
Reformationis doctrina Societatis operariis commendata sit. 34.2. 108
Reformationis peculiarem formam dare potest Instructor. 9.9. 40
Regni IESV CHRISTI contemplatio.
Non numeratur inter meditationes. 19.1. 68
est procœmium, & fundamentum vitæ Christi meditandæ. ibid.
Ostendit diuersitatem graduum in imitatione Christi. ibid.
disponit ad electionem status. 19.2. 69
mentem erigit à terrenis. 29.1. 96
nullum continet votum. ibid.
Tradenda etiam non electuris. 19.3. 70
Regula.
Regula 11. *&* 17. *summarij, & similes quando meditandæ.* 10.10. 47
Regulæ discretionis spirituum valdè vtiles. 5.5. 29
Regulæ electionis particularibus negotiis applicandæ. 10.13.48. *&* 25.9. 87
Regulæ ad victum temperandum verbo tantùm explicandæ. 35.12. 113
cum discretione proponendæ. ibid.
Ante tertiam hebdomadam dari possunt. 35.13. 113
Regulæ, quæ ponuntur post exercitia, non omnes omnibus tradendæ. 38.1. 120
Religio.
Religio alia aliis aptior. 25.4. 85
eligenda, in quâ vigeat obseruantia. 25.6. 85
præferenda, cuius institutum est perfectius. 25.9. 87
quæ melior ex S. Thomâ. 25.6. 85
Religionis non danda suspicio ei, qui ad exercitia inuitatur. 1.2.13. *&* 4.8. 26
Religiosi suas regulas maximi faciant, & institutum adament. 9.4. 38
Religiosi aliorum ordinum doceri possunt modum dandi exercitia. 9.7. 39
Religiosis communicari potest liber exercitiorum. ibid.
quomodò tradenda exercitia.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

citia. 9.3. 38
non danda electio. 23.1.78

Repetitio.

Repetitionis vsus, & vtilitas in meditationibus. 15.2. 59
Repetitiones affectu magis constant, quàm longo discursu. ibid.
affectus gratiâ admittunt plura colloquia. ibid.
Repetitio aliquibus punctis ad leuandum tædium varietur. 14.1. 56
Repeti potest bis locus, qui magnam attulit consolationem. 15.3. 60
Repetenda loca vbi sensimus consolationem, quomodò intelligendum. 15.3. 60

Rudes.

Rudibus non integra dentur exercitia. 9.15.42.& 18. 5. 68
meditationes explicandæ magis. 19.5.71.& 20.5. 74
proponendi post primam hebdomadam modi orandi. 37.1. 115
explicetur Christum Dominum impetrare à Patre, vt homo est. 15.7. 61

Scribere.

Scribenda solùm, quæ pertinent ad orationem. 3.5. 22
Scribendo non tempus orationi, aut præparationi eripiat, nec defatigetur qui est in exercitiis. 3.6. 23
Scriptionis dulcedini non indulgendum. ibid.
Scribendi notabiliores animi affectus. 3.5.22. & 7. 2. 32

Scrupulus.

Scrupulos tollit confessio generalis. 16.3. 64
Scrupulosis tantùm regulæ de scrupulis danda. 38.2. 120

Secunda hebdomada.

Vide Hebdomada secunda.

Sensuum applicatio.

Quomodò exercenda. 20. 1. 72
Quomodò differat à meditatione. 20.3. 73
Sensuum applicationis vtilitas. 20.4. 73

Seruio.

Facienti exercitia inseruiens qualis sit, & quid præstet. 4.3. 25

Signum.

Signum mali spiritus. 28. 6. 94
Signum bonæ electionis. 31.1.103.& 32.1. 105
Signum diuinæ voluntatis. 27.7. 91

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Societas Iesv.

Societatis totam ideam Deus B. P. Ignatio *communicauit. Proœm.§.3.* 8

Societati à Deo data exercitia, vt instrumentum ad salutem. Proœm.§.1. 7

Societatem ingredientibus integra dantur exercitia.10.1. 43

Spes.

Spes in Deo habenda aggredienti exercitia.2.3. 18

Spes diuina misericordia excitanda tempore desolationis.7.6. 33

Spes nostra in passione Domini erigitur.35.7. 112

Spiritus sanctus.

Spiritus sanctus auctor spirituum variorum. 22.3. 76

disponit ascensiones vsque ad viam illuminatiuam. 39.8. 125

Spiritus.

Spiritus boni & mali proprietates.27.5. 90

Status.

Status duplex, consiliorum, & præceptorum.25.2. 85

Statum consequuntur omnia ferè opera vitæ. 22.2. 76

Statum habentes ad electionem non admittendi.23.1. 78

Statuum variorum auctor Spiritus sanctus. 22.3. 76

Suauitas.

Suauitate rigor miscendus.15.9. 62

Suauiter cogitandum de diuinis.8.3. 35

Superior.

Superiores, cùm non est consultandi facultas, regulas attendant electionis. 10. 13. 48

Tempus.

Tempus orandi quinque horæ quotidie.3.7. 23

aut pauciores, si quis sit debilior.3.8. 24

Tempus exercitiorum prorogandum, cùm pauciores quotidie horæ impenduntur; minuendum, cùm plures. 9. 13. 41

Tempus hebdomadis assignatum non dierum numero, sed materiæ genere definitur.11.1.49.&39.7.124

Tempora tria electionis faciendæ.26.per totum 87

Tempus primum electionis faciendæ, quale.26.1. 87

Tempus secundum electionis.26.2. 88

Tempus tertium electionis,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nis, & quomodò differat à secundo, & vtrum perfectius aut tutius. 27.1. 89

Tempus tertium electionis cum duplici modo tradi potest etiam habentibus statum immutabilem. 34.4. 109

Tertia hebdomada. *Vide* Hebdomada tertia.

Trium potentiarum exercitium.

Cur ita dicatur, & quale sit. 14.2. 57

Trium classium meditatio. *Vide* Classium meditatio.

Vexillorum meditatio.

Seruit gradibus humilitatis comparandis. 23.3. 79

perducit ad indifferentiam, & disponit ad electionem. 29.3. 97

potest dari etiam non facturis electionem. 19.3. 70

Viæ.

Viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, vnitiuæ, respondent exercitia. 39. *per totum* 121

Viæ tres spirituales non temerè transliendæ. 39.7. 124

Viarum trium affectus nonnumquàm permiscendi. 39.6. 123

Visitatio.

Visitandus à nostris, non à sæcularibus, qui est in exercitiis. 4.7.26. & 6.3. 31

Visitans eum, qui est in exercitiis, sermonem habeat de rebus spiritualibus. 4.8. 26

Visitandus ab Instructore, quando, & quomodò sit is, qui exercetur. 6.1.30. & 7.1.32. & 21.3. 75

Visitans Instructor tempore consolationis parùm moretur. 7.3. 33

Vita Christi Domini.

Quomodò meditanda. 20.5. 74

Idea vitutum. 39.3.122. & 18.2. 67

Vitæ Christi imitatio est nostra reformatio. 18.2. 67

non intermittenda tempore electionis. 30.2. 100

Vitæ Christi diutius immorandum iis, qui deuotioni dediti sunt. 9.3.38. & 10.6. 45

Vitia.

Vitia quædam cuique magis familiaria, magisq; oppugnanda. 13.3.54. & 40.3. 126

Vnitiua via.

Præproperè suscepta patet illusionibus. 39.7. 124

illi

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

illi quarta hebdomada respondet. 36.1. 114
illam expertus redire debet ad alias. 39.6. 123

Vocatio.

Libera esse debet, & à Deo. 4.8. 26
Vocationis executio sub electionem cadit, & velox esse debet. 27.1. 89

Voluntas.

Voluntas sine intellectu non operatur rectè ad electionem. 27.1. 89
Voluntas debilis se non perfectè resignans in manibus Dei. 29.6. 98
Voluntatis diuinæ indicia. 27.7. 91
Voluntatis diuinæ exequendæ desiderium. 23.5. 81

Votum.

Votum non emittitur in contêmplatione regni IESV *Christi.* 29.1. 96

Zelus.

Zelus animarum in passionis meditatione concipiendus. 35.10. 112
Zelum iuuandi alios religiosi concipiant, cùm faciunt exercitia. 9.5. 38

LAVS DEO.

Provincia Italiana della Compagnia di Gesù
Fondo librario antico
Gallarate
2038

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Provincia Italiana
Fondo librario antico
Gallarate
Compagnia di Gesù

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

*
593-594
595

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrioantico.it